

МИСЛИТИ – І ТВОРИТИ ДОБРО!

МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

№ 23 (544)

ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ

9 грудня 2021 року

ВИЗНАННЯ

ТНМУ ВДРУГЕ СТАВ ПЕРЕМОЖЦЕМ «НАРОДНОГО БРЕНДУ» В НОМІНАЦІЇ «ВИЩІ НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ»

Найкращі компанії, підприємства та організації в Тернополі багато років поспіль змагаються у званні найкращих у своїй галузі в регіональному конкурсі «Народний бренд». Цьогоріч голосування завершилося 30 листопада й одразу ж були визначені переможці. Організатором конкурсу багато років поспіль є RIA Media.

Тернопільський національний медичний університет здобув першу позицію в номінації «Вищі навчальні заклади». За ТНМУ проголосувало 2284 особи, а це на півтори тисячі голосів більше, ніж виш, який посів друге місце.

Конкурс «Народний бренд» відбувся усімнадцяте в Тернополі. Щоразу органі-

затори вдосконалюють систему голосування та розширюють спектр категорій для компаній, аби ще більше отримали змогу долучитися до участі в конкурсі. Цей проєкт вже встиг стати знаковим для міста, адже перемогти можуть лише ті компанії, які справді завоювали довіру користувачів.

Вітаємо колектив Тернопільського національного медичного університету з перемогою. Висловлюємо щире подяку всім, хто підтримав наш виш своїми голосами. Ваша довіра додає впевненості для подальшого поступу, надихає на нові успіхи і перемоги.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

СТУДЕНТИ: ПОГЛЯД ЗБЛИЗЬКА

Юлія ВОЗНЯК – студентка 4 курсу стоматологічного факультету.

Стор. 5

У НОМЕРІ

Стор. 3-4

ТЕТЯНА СТЕПУРКО: «В ЦЕНТРІ ВСІХ ПРОГРАМ, ЯКІ РОЗВИВАЄ ПРОЄКТ, МИ СТАВИМО НЕ ВИКЛАДАЧА, А СТУДЕНТА»

У грудні 2018 року в Україні стартував українсько-швейцарський проєкт «Розвиток медичної освіти», для участі в якому серед чисельних претендентів пілотним закладом обрали наш університет. За три роки існування цієї ініціативи відбулося чимало якісних змін. Про особливості впровадження цього проєкту в Україні та зокрема в ТНМУ цікавимося в керівниці проєктного офісу Тетяни СТЕПУРКО.

Стор. 6-8

ДОЦЕНТКА АЛІНА БОЙКІВ: «ГОЛОВНА ПРОФЕСІЯ В ЖИТТІ – БУТИ ЛЮДИНОЮ»

Фах стоматолога – особливий, бо, крім теоретичних знань, потребує ще й вправності рук і вміння знаходити спільну мову з пацієнтом, особливо, коли це діти. Доцентка кафедри ортопедичної стоматології ТНМУ Аліна Бойків пройшла непростий шлях становлення в професії, доля часто випробовувала її та підкидала непрості завдання. Але вона завжди вміло знаходила вирішення, здавалося б, найскладніших ситуацій. Отож сьогодні розмова до душі з Аліною Бойків у редакційній «Вітальні».

ПЕРЕДПЛАТИТЬ ГАЗЕТУ НА 2022 РІК

ВАША ГАЗЕТА!

Засновником і видавцем газети «Медична академія» є Тернопільський національний медичний університет імені Івана Горбачевського.

Виходить двічі на місяць на дванадцяти сторінках, у двох кольорах. Видання широко висвітлює медичне життя Тернопільщини, пише про проблеми й успіхи лікувальних закладів краю, знайомить з новинками в медицині, розповідає про медиків Тернопілля. Не стоїть «Медична академія» й осторонь громадського життя, торкається також проблем національно-патріотичного, релігійного виховання.

На сторінках газети завжди бага-

то цікавої та корисної інформації. Друкує вона й сканворди.

ПЕРЕДПЛАТНА ЦІНА «МЕДИЧНОЇ АКАДЕМІЇ»:

на один місяць – 49 грн.;
на три місяці – 142 грн.;
на пів року – 278 грн.;
на рік – 550 грн.

Газету «Медична академія» можна передплатити в будь-якому відділенні зв'язку. Станьте її читачем!

ІНДЕКС 23292

СТУДЕНТИ НАВЧАЛИСЯ ВІЙСЬКОВИХ СПРАВ

На базі Тернопільського професійного коледжу з підвищеною військовою та фізичною підготовкою (м. Збараж) у рамках угоди між ГО «Інститут досліджень національної спадщини», Тернопільським професійним ко-

леджем з посиленою військовою та фізичною підготовкою, громадськими організаціями «Десантно-козацький курінь», «Пошук» відбулися військові навчання.

Громадську організацію «Інститут досліджень національної спадщини» створила науково-краєзнавча студія «Терполя-

коледжу обмінялися знаннями та практичними навичками. Такі навчання є особливо актуальними, зважаючи на події, які відбуваються на сході нашої країни. Студенти ТНМУ мали змогу застосувати практичні навички, отримані під час занять в умовах максимально наближених до реальності.

Усі підписанти угоди та представники ГО «Інститут досліджень національної спадщини» працюють також у напрямку інтеграції та подальшої теоретичної та практичної співпраці з подібними навчальними закладами країн Європи.

Тетяна ОПЕР, студентка медичного факультету. Світлина пресофіцера Юрія КУЛЬПИ

ЗОРГАНІЗУВАЛИ НАВЧАЛЬНО-ПРОСВІТНИЦЬКІ ЛЕКЦІЇ ПРО ВІЛ/СНІД

Щорічно 1 грудня відзначають Всесвітній день боротьби з ВІЛ-СНІД. Команда студентів Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського не могла стояти осторонь. Їм вдалося втілити в життя черговий навчальний проєкт «Навчальні лекції для учнів стосовно методів профілактики та боротьби зі СНІДом». Двоє лекторів організували вісім лекцій для учнів 9-11 класів у різних школах Тернополя.

Отже, Владислава Остапчук провела лекції у тернопільських школах №5, №24 і №4. Вадим Остапчук в обласному центрі ознайомив учнів 20, 19, 28 загальноосвітніх шкіл і класичної гімназії. Уроки відбулися у формі діалогу, під час яких

кожен учень міг поставити найцікавіше для нього питання, як-от: чи бували випадки повного вилікування від ВІЛ, скільки можуть прожити люди зі СНІДом, де можна підхопити вірус імунodefіциту людини, як виявити людину зі СНІДом та де проводять тестування на ВІЛ у Тернополі.

Студенти також вели мову про методи профілактики, шляхи передачі, вплив вірусу на імунну систему організму, ознаки хвороби та міфи, що стосуються цього захворювання. Майбутні лікарі охоче відповідали на ці запитання та давали науково обґрунтоване пояснення кожному пункту лекції. Школярі були дуже задоволені та із зацікавленістю слухали лекторів.

Пресслужба ТНМУ

НАГОРОДИЛИ ПЕРЕМОЖЦІВ КОНКУРСУ «МОВО РІДНА, СЛОВО РІДНЕ»

У Тернопільському національному медичному університеті імені І. Горбачевського відбулося нагородження переможців традиційного поетичного конкурсу «Мова рідна, слово рідне». Творче змагання організувала кафедра української мови.

Проректор з наукової роботи, професор Іван Кліщ та завідувач кафедри української мови, професор Анатолій Вихрущ привітали студентів і вручили призи переможцям.

Отже, перемогу в номінації «авторський вірш» здобула сту-

дентка першого курсу медичного факультету Ірина Кулак. За краще виконання поетичних творів нагороджено: студентів першого курсу медичного фа-

культету Назара Колясу, Анастасію Дячук і Катерину Голотову.

Соломія ГНАТИШИН,
Світлина авторки

ВІДБУВСЯ МАЙСТЕР-КЛАС З ФОРМУВАННЯ CURRICULUM VITAE

На базі бібліотеки ТНМУ відбувся перший із серії майстер-класів для студентів та молодих учених. Науковий захід був присвячений становленню наукової діяльності початківця, а саме формуванню curriculum vitae (CV) як основного документа-характеристики науковця.

Організатором і куратором події є керівник патентно-інформаційного відділу, доцент кафедри загальної хірургії Андрій Павлишин.

Під час майстер-класу проаналізували особливості оформлення ключових пунктів CV, окреслили плани діяльності науковця-дослідної роботи молодих науковців, поставили цілі, які допоможуть сформувати оптималь-

ний та конкурентоздатний профіль дослідника.

У заході брали також участь доктор технічних наук, професор, академік Академії наук вищої школи України Сергій Лупенко та представник Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України, голова громадської організації «Науковці активують світ» Анатолій Курило.

Досвідчені науковці поділилися зі студентами своїми напрацюваннями в царині науки, окреслили напрямки та етапи розвитку й становлення молодого науковця. Вони дали вичерпну інформацію щодо особливостей початку міжнародної наукової діяльності, відповіли на запитання та сформулювали чіткий патерн успішної дослідницької діяльності.

Кожен студент отримав персональне завдання, вирішення якого буде перепусткою до участі в наступних майстер-класах та співпраці з громадськими науковими організаціями.

Пресслужба ТНМУ

АСПІРАНТКА ВЗЯЛА УЧАСТЬ У ШКОЛІ МОЛОДОГО НАУКОВЦЯ

Аспірантка кафедри хірургії Ірина Довга, яка є членом ради молодих вчених ТНМУ, впродовж тижня в листопаді брала участь в осінній «Школі молодого науковця».

Школа молодого науковця відбувається за сприяння ради молодих вчених при Міністерстві освіти та науки України. Головною метою проєкту «Школа молодого науковця» є активне стимулювання наукової діяльності, формування унікального освітнього простору, а також становлення молодого науковця як соціально-свідомої особистості.

Школа відбулася в онлайн-форматі із залученням фасилітаторів громадської організації «Міжнародна фундація розвитку», які пройшли відповідне навчання за програмою British Council «Активні громадяни», метою якої є заохочення членів громад брати на себе відповідальність за власні соціальні потреби та передбачає набуття

ними потрібних знань, навичок і досвіду для їх вирішення.

До цієї програми були залучені молоді науковці різноманітних напрямків діяльності з усієї України, які входять до Спілки рад молодих вчених України.

Упродовж семи днів відбулися тренінги на теми:

- Визнання молодого вченого у форматі «Я: ідентичність і культура»;
- «Цінність міжкультурного діалогу для молодого вченого»;
- «Комунікація та методи ведення діалогу»;
- «Соціальна дія у діяльності вченого. Планування соціальної дії та втілення її в громаді»;
- «Громада. Вчений активний учасник громади»;
- «Планування соціальної дії та втілення її в громаді».

У рамках заходу створювали різноманітні проєкти, приймали рішення та відповідали на важливі питання як науки, так і молодого науковця, навчали пред-

ставляти себе та свої проєкти. Проводили такі цікаві вправи, як «Слон і сліпі», «Слухання на трьох рівнях», «Проєктний цикл», «Конверт ідей», «Картування громади» та інші.

Саме ці тренінги допомогли зрозуміти себе як соціально свідомою особистістю; становлення себе як учасника громади та активного діяча, а також як професіонала, що має змогу здійснити внесок у сталий розвиток світу.

Осіньна школа молодого науковця стала для мене впевненим початком формування себе як соціально-свідомої особистості, активним науковцем і учасником громади. За цей короткий час нас об'єднала наука, вона подарувала мені позитивні емоції та цікаві знайомства з молодими науковцями з різних куточків нашої країни.

Ірина ДОВГА,
аспірантка кафедри хірургії
ІННІ ПО

ТЕТЯНА СТЕПУРКО: «В ЦЕНТРІ ВСІХ ПРОГРАМ, ЯКІ РОЗВИВАЄ ПРОЄКТ, МИ СТАВИМО НЕ ВИКЛАДАЧА, А СТУДЕНТА»

У грудні 2018 року в Україні стартував українсько-швейцарський проєкт «Розвиток медичної освіти», для участі в якому серед чисельних претендентів пілотним закладом обрали наш університет. За три роки існування цієї ініціативи відбулося чимало якісних змін. Проєкт відкрив нові можливості для професійного розвитку як викладачів, так і студентів, допоміг удосконалити навички викладання, налагодити освітні процеси, розширити обрії професійної компетентності та здобути новий досвід.

З керівницею проєктного офісу українсько-швейцарського проєкту «Розвиток медичної освіти» Тетяною СТЕПУРКО розмовляла про особливості впровадження проєкту в Україні та зокрема в ТНМУ.

— За кожним проєктом, навіть таким масштабним, як «Розвиток медичної освіти», певна річ, стоять люди. Хто його творці? Розкажіть, будь ласка, про те, та як він зароджувався?

— Українсько-швейцарський проєкт «Розвиток медичної освіти» (нагадаю, що його перший етап складає чотири роки) розпочався в грудні 2018 року, але цьому передувала так звана «підготовча фаза» — з березня до листопада 2018-го. Мені ж пригадався кінець серпня 2017 року, коли я перебувала в Швейцарії, де в Лугано відбувалася Літня школа. Одного дня до мене підійшов Мартін Рааб, керівник попереднього успішного українсько-швейцарського проєкту «Здоров'я матері і дитини», (він тривав з кінця 1990-х до 2015 року), й відкрив переді мною ноутбук, на екрані якого «засвітилася» нова можливість — оголошення про новий проєкт і відкриття конкурсної процедури отримання заявок. Мартін дуже хотів повернутися до проєктів з Україною, бо йому цінні люди й наш спосіб роботи. Щодо мого особистого знайомства з Мартіном, то ми працювали разом у програмі «Здоров'я матері і дитини», офісом якої керувала Наталка Рябцева (яка згодом стала радницею міністра охорони здоров'я та заступницею голови НСЗУ). На запрошення Наталки 2013-го ми ще з Павлом Ковтоном у рамках українсько-швейцарської програми створили Літню школу. Тож мене Мартін знав «у роботі», а оскільки на старті проєкту про медичну освіту я володіла розумінням освітніх процесів в Україні та мала певний управлінський

досвід у втіленні міжнародних проєктів, то мене запросили готувати проєктну заяву, а згодом й керувати офісом проєкту в Україні.

— Пані Тетяно, познайомте нас із собою. Якими навичками, характером повинна володіти людина, що несе таку відповідальну місію?

— Знаєте, я не з тих, хто може «відбути» робочий день чи просто, виконавши план і «відзвітувавшись», залишити всі думки та піти додому. Мені важливо бути у середовищі мислячих людей, яких ціную, поважаю, разом з якими можемо справді поліпшувати певні частинки цього неідеального світу. Здається, що в тому числі й завдяки цьому ставленню, українсько-швейцарський проєкт приваблює професіоналів, завзяятих освітян, медиків, які також є небайдужими людьми. Неймовірно приємно отримувати підтримку від сторонніх людей, яких «чіпляє» наш командний спосіб роботи в проєкті.

Якщо «відмотати» назад роки моєї особистої історії, то так трапилося, що я отримала освіту соціологині, хоча поглядала в бік економіки. Медицини чи охорони здоров'я в ті роки на моєму обрії не було взагалі. 2000 року, коли завершувала навчання у вінницькому лицевому училищі, мене не полишала думка вступити до Могилянки. Бо це було про відсутність корупції, можливість самостійно, без усякої протекції, зв'язків продовжувати отримувати освіту. Згодом я зустріла там викладачів, які не приходять, аби просто «відчитати» заняття — це справжні науковці, практики, яким цікаво саме викладати, які є рольовими моделями, вони розбудовують країну через інтелектуальний внесок і через освіту. Це про справжність і прозорість, а не так, як у тому анекдоті: — два пишемо — три в умі, та про чесність і професіоналізм. Це й також про більш сильні горизонтальні зв'язки, ніж про ієрархію та, звісно, можливість поза заняттями поспілкуватися з викладачем, який «зачепив».

Відчула цей викладацький запал, коли сама почала викладати в Школі охорони здоров'я Могилянки 2007 року, де раніше здебільшого займалася адміністративними справами. Мені було дуже натхненно спостерігати за випускниками, до освіти яких доклалася я та мої старші колеги. Випускники після магістерської програми продовжували навчання чи на магістерці за кордоном, чи на PhD-програмах, чи мали натхненні місця

роботи й з радістю ділилися з нами власними успіхами. Мені взагалі важливо спостерігати, як освіта змінює людей. І ця зміна стає дуже помітною, коли на вступних іспитах (тоді ще співбесіди) на магістерську програму ми бачили ґрунтовну теоретичну підготовку випускника, але водночас — деяку розгубленість щодо професійного шляху. Вже через рік, під час другого року навчання, студенти знаходили місця роботи, яку могли поєднувати з навчанням, і в них палали очі: їм було цікаво робити щось нове в цій країні. Випускники здебільшого працювали в дотичних до медицини сферах, що насправді є системою охорони здоров'я — економіка здоров'я, політика охорони

здоров'я. Більшість з них вдячні за той освітній досвід, який набували разом з нами, і мають позитивні спогади про студентські часи.

Ніколи не гадала, що охорона здоров'я стане частиною мого професійного життя. Під час навчання мене більше цікавили управління, маркетинг, дослідження еліт. Цілоком випадково мене покликали працювати в Школу охорони здоров'я, адже, як потім розповідали, побачили в мені відповідальну та завзяту людину.

Закритість медичної спільноти для фахівців з немедициною освітою справді іноді змушує добряче замислитися над тим, чи спроможна й компетентна я робити хоч щось у цій галузі. Але розумію, що маю в своєму багажі трошки цінних медичній освіті України речей, щоправда, не всі можуть за відсутності в мене медичного диплома їх розгледіти. Наприклад, як випускниця спільної PhD-програми Маастрихтського університету та Києво-Могилянської академії, я продовжую займатися наукови-

ми дослідженнями — це те, що мені по-справжньому цікаво. Наразі я є співкерівницею п'ятиох PhD студентів Маастрихтського університету. Щоразу дивуюся, коли мене впізнають на міжнародних конференціях і роблять компліменти дослідженням, що ініційовані, проведені й опубліковані за моєї участі. Зараз продовжую підтримувати свою експертною важливі для галузі дослідження — незабаром благодійний фонд «Крапля крові» та «Афіни» (онкопацієнтські організації) презентуватимуть результати нашої спільної розвідки щодо витрат на лікування онкопацієнтів в Україні.

— «Розвиток медичної освіти» — доволі потужний та масштабний проєкт, до якого, крім закладів вищої медичної освіти, залучені й медичні працівники. Які стратегічні завдання він покликаний вирішувати?

— Загалом проєкт має кілька основних напрямів. Це — магістерська програма з управління в охороні здоров'я (доки обирали інституційного партнера, то встигли розробити кілька курсів, які зараз доступні на Прометусі), тренінги для надавачів первинної медичної допомоги, якот Азовська школа сімейної медицини Академії сімейної медицини та інший БПР (безперервний професійний розвиток). Проєкт запропонував Групи рівних і ми бачимо, як за півтора року ці групи активно розвиваються й ширяться. Створення платформи, де надавачі первинної медичної допомоги можуть знайти максимальну кількість корисної та важливої для їхнього професійного розвитку інформації: клінічні кейси, нормативні документи, посилання на освітні продукти (онлайн і не лише), інші джерела інформації, важливої як для лікарів, так й інших фахівців. Особливу увагу в проєкті відводимо питанням медсестринства, скажімо, позиціонування посади медсестри з розширеною роллю в наданні медичної допомоги. Розвиваємо також питання медичної додипломної освіти, де присутні й посилення викладацьких навичок (курси зі зворотного зв'язку, компетентнісного підходу в освіті), й електронне навчання, й студентські простори, й розвиток симуляційних підходів у медичній освіті. Разом з Анастасією Леухіною та медичними освітянами ми створили курс про людяність й емпатію в охороні здоров'я.

— За якими критеріями та чи не важко було обирати учасників, власне, освітньої програми українсько-швейцарського проєкту? Претендентів, чула, було чимало.

— Щодо співпраці в напрямку «медичної додипломної освіти», то ще на початку проєкту ми відбирали пілотні заклади вищої

медичної освіти. Для цього розробили процедуру відбору, яку погодили зі Швейцарським посольством (донором проєкту) та Міністерством охорони здоров'я (бенефіціаром). Під час першого туру потрібно було заповнити апликаційну форму всім охочим до участі медичним університетам та інститутам медсестринства. Виставлення балів комісією за письмові заявки дали нам тоді, здається, дев'ять ЗВО, які перейшли до «другого туру». Лише за півтора тижня я зі своїми колегами відвідала кожен з дев'яти закладів, бо терміни «підтискали». Траплялося, що ми за один день відвідували два медичних університети, які розташувалися в різних містах, спілкувалися зі студентами, викладачами, адміністрацією. Намагалися зрозуміти, чи заклад і справді прагне розвитку та зацікавлений в тісній співпраці з проєктом. Уже тоді ми усвідомлювали, що можуть виникати певні «нюанси» через надмірні очікування від проєкту. Цікаво, що під час такого туру деякі ректори й проректори, а також викладачі кафедр досить відверто давали зрозуміти, що проєкт їм важливіший радше для статусу, а фінанси вони мають і свої, щоб забезпечувати власні потреби. Звісно, такі заклади не пройшли відбір. За результатами візитів ми підготували звіт, і Посольство Швейцарії в Україні схвалило шість пілотних закладів: три медичних університети та три академії медсестринства. Хоча на початку йшлося про один пілотний заклад, як це відбувалося в деяких інших країнах, де працював Швейцарський інститут тропічного та громадського здоров'я. Згодом посольство запропонувало розширити проєкт до 2-3 закладів, а в результаті ми опинилися із шістьма закладами, адже тоді нам здалося, що Україні потрібно більше таких осередків. І здається, мали рацію.

У цьому вимірі Україна для Швейцарського інституту створює доволі унікальну можливість співпраці найперше через масштаб, враховуючи територію, населення та кількість медичних університетів та академій медсестринства. Швейцарія, а також Таджикистан, Киргизстан, Молдова, Албанія та інші країни є значно меншими й змінювати системи медичної освіти там трохи простіше. Наприклад, у Таджикистані, з його одним медичним університетом, можна за кілька тижнів чи місяць впоратися з тренінгом з компетентності освіти для всіх медичних освітян, у наших же українських умовах це менш досяжний показник.

— Які враження отримали під час співпраці з Тернопільським національним медичним університетом імені Івана Горбачевського?

(Продовження на стор. 4)

НОВЕ ПОКОЛІННЯ МЕДСЕСТЕР: ДОСЯГНЕННЯ ТА ІННОВАЦІЇ В МЕДСЕСТРИНСТВІ

У ТНМУ відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Нове покоління медичних сестер: досягнення та інновації в медсестринстві». Захід організувала та провела кафедра вищої медсестринської освіти, догляду за хворими та клінічної імунології спільно з Центром розвитку медсестринства Міністерства охорони здоров'я України, Вищою інноваційною школою «Колегіум Мазовія» (м. Седльце, Польща), Українським центром ресурсів розвитку університету Мак'юена (Едмонтон, Канада) та Університетом Альберти (Едмонтон, Канада). Зібрання об'єднало понад 450 науковців з різних куточків світу.

Відкриття конференції розпочалося з вступної промови проєктора з наукової роботи ТНМУ, професора Івана Кліща. Він передав слова вітання від імені ректора ТНМУ, члена-кореспондента НАМН України, професора Михайла Корди, наголосив на необхідності вдосконалення в Україні потужної медсестринської освіти, а також побажав успіхів і плідної роботи учасникам наукового зібрання.

Привітала учасників конференції Ева Чечелевська, декан факультету наук про здоров'я вищої інноваційної школи «Колегіум Мазовія» (м. Седльце, Польща) та презентувала доповідь «Освіта й формування професії медичної сестри в Польщі».

Тетяна Ніколаєнко-Камишова, доцентка кафедри сімейної медицини Дніпропетровського медуніверситету, у своєму виступі розповіла про проблеми медсестринства у структурі сучасної системи охорони здоров'я, мотивації та оптимізацію підходів до їх розв'язання.

Доцентка кафедри вищої медсестринської освіти, догляду за хворими та клінічної імунології ТНМУ Юлія Данилевич зацікавила учасників конференції темою доповіді «Використання методів ефективної комунікації в роботі медичної сестри з пацієнтами, які потребують тривалого догляду».

Про проблеми та інновації в практичній підготовці медичних сестер розповіла Анна Беднарчик, керівник відділу симуляційного навчання вищої інноваційної школи «Колегіум Мазовія» (м. Седльце, Польща).

Актуальною та пізнавальною була доповідь інструкторки інституту охорони здоров'я, державної вищої технологіко-економічної школи імені Броніслава Маркевича (м. Ярослав, Польща) Беати Боратин на тему: «Спосіб 4-х кроків у навчанні технічних навичок медсестри».

Про досвід пацієнтів у Польщі, цінності та проблеми догляду, орієнтованого на пацієнта, як новий тренд оцінювання якості системи охорони здоров'я в Польщі розповіла Катажина Вишневська, викладачка факультету наук про здоров'я Радомської школи вищої (м. Радом, Польща).

Пленарне засідання з доповіддю «Роль медичної сестри у навчанні онкологічного пацієнта самостійному догляду за стомаю (колоностомаю)» продовжила Ірина Грінченко, завідувачка медсестринського відділення Хер-

сонського базового медичного фахового коледжу.

Науковий інтерес викликала доповідь директорки інституту медсестринства ТНМУ, професорки Світлани Ястремської на тему: «Значення наукових досліджень для визначення та розв'язання основних проблем у медсестринстві».

Директорка державної установи «Центр розвитку медсестринства МОЗ України» Катерина Балабанова представила доповідь «Сучасний стан і перспективи розвитку медсестринства в Україні».

Елізабет Берджесс-Пінто, керівниця відділу міжнародного дослідження охорони здоров'я, доцентка кафедри систем охорони здоров'я та сталого розвитку медсестринського факультету Університету Мак'юена (м. Едмонтон, Канада), зацікавила слухачів темою «Навчання різноманітності в медсестринстві».

Професорка факультету освіти Університету Альберти (м. Едмонтон, Канада) Оленка Білаш мовила про зменшення стигматизації ВІЛ серед молоді в Уганді.

Декан медсестринського факультету, професорка кафедри систем охорони здоров'я та сталого розвитку Університету Мак'юена (м. Едмонтон, Канада)

Крісті Раймонд торкнулася проблеми розвитку медсестринської освіти через розуміння – як ми ростемо разом.

Радж Нарнавер, доцент кафедри охорони здоров'я та науки медсестринського факультету університету Мак'юена (м. Едмонтон, Канада), привернув увагу до теми «Інтервенційні стратегії для покращення збереження анатомічних знань у студентів-медсестер».

Про новітні підходи до підготовки здобувачів спеціальності «Медсестринство» освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» розповіла Любов Білик, проректорка з науково-педагогічної роботи та післядипломної освіти, завідувачка фельдшерського відділення Черкаської медичної академії.

На завершення конференції професорка Світлана Ястремська підсумувала роботу засідань, подякувала керівництву університету, всім доповідачам та учасникам наукового форуму за активну участь в його роботі.

Формат відеоконференції надав учасникам змогу не лише вербально представити свої наукові здобутки, але й водночас став майданчиком для наукової дискусії, спільного перегляду й плідного обговорення відеофрагментів та наданих презентацій.

**Соломія ГНАТИШИН,
Світлина авторки**

МЕДОСВІТА

ТЕТЯНА СТЕПУРКО: «В ЦЕНТРІ ВСІХ ПРОГРАМ, ЯКІ РОЗВИВАЄ ПРОЄКТ, МИ СТАВИМО НЕ ВИКЛАДАЧА, А СТУДЕНТА»

(Закінчення. Поч. на стор. 3)

– Насамперед хочу зауважити, що у вашому університеті відбуваються надзвичайно важливі для розвитку медичної освіти заходи. Тут ініціюють і розвивають багато напрямків, які засвідчують, що керівництво дбає про розвиток студентства, викладачів. У ТНМУ створено надзвичайно потужний симуляційний центр, який задає певний вектор розвитку для всього симуляційного навчання в Україні. До слова, в центрі працює надзвичайно потужна команда мотивованих фахівців, до якої щороку вливаються нові сили випускників. І це гарна платформа для розвитку медичної освіти не лише в університеті, але й в Україні. Ваш виш іде в ногу з найкращими європейськими практиками, доводячи, що медицина це не тільки теорія, але й ретельно відпрацьовані клінічні навички, які фактично й здобуваються у симуляційному центрі. Пригадую, як наприкінці 2018 року ми завітали у симуляційний центр ТНМУ, тоді саме відбира-

ли для участі в проєкті університети, і там саме тренувалися групи медсестер і навіть пожежників. Це викликало відчуття того, що центр живе, а не просто існує, як це відбувається у деяких інших ЗВО та слухачам там і справді подобається, але найважливіше те, що налагоджено гарний контакт «студент-викладач». Приязна атмосфера просто витає в повітрі й ці справжні стосунки ми відчули вже з перших хвилин перебування.

– Як проєкт сприяє розвитку професійної компетентності студентства?

– Це одне з найсуттєвіших завдань. У центрі всіх подій, які розвиває проєкт, ставимо не викладача, який, здавалося б, є головною дійовою особою освітнього процесу, а студента. Взагалі ж будь-яка освітня програма, на мій погляд, повинна бути затачена на студента, майбутнього фахівця. Це означає, що випускник повинен володіти такими навичками, знаннями «на виході», які б дозволили йому, прийшовши на роботу до ліку-

вального закладу, одразу ж стати до праці. Тобто випускник повинен володіти визначеним і стандартним базовим набором професійних компетентностей. Коли ж йдеться про вітчизняних випускників, то теоретична підготовка в наших ЗВО на доволі високому рівні, а от клінічних і м'яких навичок (софт скілс) не достає. В проєкті ми разом з освітянами й також викладачами ТНМУ якраз працюємо над цим. З Анастасією Леухіною та освітянками ми створили курс «Людськості та емпатії в охороні здоров'я». Цей курс дає студентам знання чи зразки того, як можна повідомляти невідомі новини, долучати пацієнта до спільного прийняття рішень щодо його здоров'я та інше. Клінічні ж навички добре відпрацьовувати у симуляційному центрі чи з пацієнтами в клініках. Чула, що у вашому університеті закупили окуляри віртуальної реальності (VR glasses). Напевне, студентам цікаво освоювати знання з допомогою такої новітньої техніки, особливо – в умовах карантину, коли

навчання відбувається в онлайн-режимі.

Для нас як для проєкту важливо не нав'язувати свою програму медуніверситетам, а лише допомагати розвиватися, вдосконалюватися. Це означає, що ми озвучуємо свої очікування й плани та при цьому розуміємо проблеми, які називає університет і намагаємося допомогти їх розв'язати. Скажімо, ТНМУ подав нам запит на покращення «візитівки» вишу (вебсторінки) й зараз розробники над цим працюють. Це дуже для нас важливо, бо в нас є відкрита співпраця й ми щиро хотіли б, аби кожен університет мав певну траєкторію розвитку. Це тоді забезпечить сталість. І коли проєкт буде завершений, ЗВО, отримавши інструменти розвитку, зможе надалі самостійно та не в меншому темпі розвиватися. Щоправда, це не означає, що траєкторія розвитку має бути ідентична в кожному університеті, навпаки, цікаво, коли в кожного буде власний унікальний варіант, як кажуть, родзинка, що вирізняє один від іншого.

– Яким вбачаєте майбутнє цього проєкту?

– Наразі пішов третій рік з часу його існування, попереду ще один і, звісно, ми прогнозуємо, щось плануємо на майбутнє. Як мені відомо, наш донор – Посольство Швейцарії в Україні та Швейцарська Конфедерація, загалом задоволені тим, як ми вибудовуємо стосунки з пілотними закладами з іншими стейкхолдерами, бо вже відчутні певні позитивні зрушення в медичній освітній спільноті. Наразі у січні-лютому 2022 року проводитиметься зовнішнє оцінювання проєкту й лише після оголошення його результатів зможемо побачити ті напрямки, за якими нам рекомендуватимуть й надалі провадити роботу. Йдеться, певніше, про те, що робота у форматі з пілотними університетами продовжиться. Можливо, навіть буде збільшена кількість пілотних закладів. Можливе переформатування, скажімо, наші «піонерські» партнери, тобто ті, які починали першу фазу проєкту, перетворюються на центри вдосконалення чи хаби, які зможуть ділитися власними напрацюваннями з іншими. Наразі ж важко щось передбачити, особливо – в часи пандемії, коли значна частина проєкту минула під знаком коронавірусу та зрушила всі наші плани. Сподіваюся, що загальна канва проєкту все-таки залишиться.

Лариса ЛУКАЩУК

ЮЛІЯ ВОЗНЯК: «ГОЛОВНЕ – НАВЧАТИСЯ СИСТЕМАТИЧНО. ЩОДНЯ»

Юлія Возняк – студентка 4 курсу стоматологічного факультету. Про майбутню спеціальність, навчання, практику та інші складові студентського життя, про те, чим захоплюється, які книги читає та який відпочинок вважає найкращим, дівчина розповіла в інтерв'ю «Медичній академії».

– Стоматологія має чимало спеціальностей. Яка з них вам найбільше до душі?

– Наразі не можу виокремити якусь одну улюблену спеціальність. Мені всі подобаються. Стоматологія загалом цікава та високотехнологічна галузь медицини, що стрімко розвивається, й у неї багато граней. Терапевтична, хірургічна, ортопедична, дитяча стоматологія... Всі напрямки потрібні та важливі й усі доповнюють одне одного. Наразі я здобуваю базові знання, щоб стати доброю фахівчицею та знати, як допомогти пацієнту, який хоче усміхатися на всі 32 зуби.

– Ви з родини медиків?

– Медична професія в нашій сім'ї передається з покоління в покоління, так би мовити, по жіночій лінії. Моя бабуся Марія Антонівна – медсестра. Мама Тетяна Мирославівна свого часу закінчила медичний коледж у Коломиї та нині теж працює за фахом у відділенні реанімації Тернопільської психоневрологічної лікарні. Молодша від мене на вісім років сестричка Ілона нині навчається в 9 класі та її

улюбленими уроками є біологія та хімія. Зацікавлення природничими науками – це перший крок до майбутньої професії лікаря. Хоча мені в школі біологія не надто подобалася, зацікавилася нею по-справжньому вже в університеті завдяки викладачам, які дуже вміло та доступно подають навчальний матеріал. Їхні лекції заново відкрили мені глибину та різні аспекти цієї науки.

– Тож завдяки рідним мрія про медицину як майбутню професію зародилася ще в дитинстві?

– Так. Я багато часу проводила в лікарні, де працюють мама та бабуся, й від них перейняла любов до медицини. Закінчивши 9 клас Тернопільської загальноосвітньої школи №16, вступила до медичного коледжу на спеціальність «лікувальна справа». Про університет ще тоді не думала. На 3 курсі проходила виробничу практику в лікарні, зокрема, в хірургічному відділі. Побувала на операціях. Сподобалося надзвичайно! На 4 курсі – знову практика, зокрема, з хірургічних дисциплін. Тоді й вирішила після закінчення медичного коледжу вступати до медуніверситету. І влітку подала документи до ТНМУ ім. І.Я. Горбачевського, на медичний факультет. Успішно склала всі іспити та поїхала з родиною на море – відпочити, а потім не встигла повернутися, щоб подати оригінали документів для зарахування на навчання. Коли приїхала, рейтингові списки вступників, рекомендованих до зарахування, вже були оприлюд-

нені. Засмутилася, звичайно. І пішла працювати у стоматологічну клініку, асистентом лікаря. Стоматологія як розділ медицини мені подобалася не менше, ніж загальна хірургія, попри те, що раніше моє навчання рухалося в дещо іншому напрямку. Відтак почала більше цікавитися досягненнями сучасної стоматології, більше читати на цю тему, дізнаватися про нові технології та тенденції. Минув рік. І коли настав час знову подавати документи та складати вступні іспити, я обрала стоматологічний факультет ТНМУ. Це був мій свідомий вибір і батьки його підтримали: «Якщо стоматологія тобі найбільше до душі – здобувай вищу медичну освіту за цією спеціальністю».

– Що порадите студентам першого року навчання?

– Головне – навчатися систематично. Щодня. Нічого не пропускати, гадаючи, що потім надолужу. Не надолужите. Бо якщо одним заняттям злегковажив – на наступному буде ще важче. Тож відвідайте всі лекції та виконуйте всі завдання, щоб мати системні знання з кожної дисципліни.

– Після вивчення основних фундаментальних дисциплін третьокурсники складають інтегрований ліцензійний іспит «Крок-1». Як готувалися?

– Систематично вчила й повторювала вивчене. Результатом задоволена: іспит склала успішно.

– Практична підготовка – невід'ємна складова навчання. Де проходили практику?

– Цього літа я працювала в приватній стоматологічній клініці в Тернополі. Допомогала лікувати карієс зубів, який є дуже поширеним захворюванням, проводила професійну гігієну порожнини рота та виконувала інші стоматологічні маніпуляції. Робила це впевнено, бо під час навчального року опанувала потрібні практичні навички на заняттях. У фантомних стоматологічних класах ТНМУ можна змітувати терапевтичний, ортопедичний, хірургічний та дитячий прийоми, провести ендодонтичне лікування. Викладачі допомагають детально розібрати кожну ситуацію.

– Розкажіть про свої захоплення. Як проводите вільний час?

– Дуже люблю подорожувати. Коли настають канікули, хочеться змінити обстановку, відвідати цікаві місця, щось нове побачити. Тому подорожі – моє найбільше захоплення. Торік улітку через карантинні обмеження лише в Карпатах побувала. Зате позаминуле літо було дуже насиченим. Наша родина багато подорожувала. Бусом проїхали через Молдову, Румунію, Угорщину, Словаччину, Македонію, Сербію, Боснію й Герцоговину. В Болгарії затрималися на тиждень, потім – у Греції. Позналилися зі столицями цих країн, оглянули історичні пам'ятки, скуштували місцеву їжу.

– Де сподобалося найбільше?

– У Греції. Краєвиди, архітектура – все вражає. І люди. Вони вміють відчувати смак життя,

нікуди не квапляться й, здається, просто насолоджуються тим, що живуть в такій мальовничій країні.

– Зі спортом дружите?

– Найбільше до душі плавання та танці. З 1 до 7 класу відвідувала студію балетних танців, з 9-го – секцію з плавання в дитячо-юнацькій спортивній школі. Зараз на це часу не маю. Можу з друзями піти поплавати, але нечасто, особливо в період навчання.

– Що читаєте у вільний час?

– Здебільшого книги зі стоматології й про медицину загалом. Один з моїх улюблених авторів – Генрі Марш, провідний британський нейрохірург. Його «Історії про життя, смерть і нейрохірургію» прочитала на одному диханні. Не менше вразила й книга «Ні сонце, ані смерть. Зі щоденників нейрохірурга», яку придбала порівняно недавно. Дуже сподобалося онлайн-лекція Генрі Марша студентам нашого університету, що транслювалася на офіційному YouTube-каналі ТНМУ.

– Де плануєте зустріти Новий рік?

– У колі сім'ї. Мій чоловік Володимир – студент 5 курсу стоматологічного факультету ТНМУ й у нас спільні інтереси та життєві цінності.

– Ваша улюблена цитата?

– Мені дуже подобається фраза легендарного Стіва Джобса: «Єдиний спосіб зробити щось дуже добре – любити те, що ти робиш».

Лідія ХМІЛЯР

ІНІЦІАТИВА

ПРОЄКТ СТУДЕНТІВ НАБУВ ПОПУЛЯРНОСТІ

Проект «Sex education», який започаткували та впроваджують студенти Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського, стає з кожним роком популярнішим серед школярів. Значна кількість підлітків хочуть бути підготовленими та обізнаними в тому, що їм не завжди можуть розказати батьки.

За час існування цієї ініціативи, зокрема, впродовж останнього року студенти нашого університету провели 41 лекцію у 8-11 класах загальноосвітніх шкіл. Зі слів однієї з організаторок проекту – студентки 5-го курсу Дарини Шандрук, діти з неймовірним запалом слухають лекції, охоче йдуть на контакт, адже

студенти порушують справді важливу соціальну тему, яку, на жаль, не до кінця висвітлюють під час навчання в школі. Проблема ще полягає в тому, що велика кількість вчителів і батьків соромляться говорити про це з дітьми.

Під час лекцій школярі мають змогу ознайомитися з такими темами:

- анатомія чоловічої та жіночої статевих систем;
- менструація – що це з точки зору потреби організму?
- секс та як правильно розуміти його з фізіологічної й психологічної точок зору;
- популярні міфи та як їх аналізувати?
- контрацепція та її види;
- рання вагітність і захворю-

вання, що передаються статевим шляхом.

Упродовж останнього місяця організували чотири лекції: дві – для студентів 3-4-х курсів

відділення економіки та туризму Галицького коледжу імені В.Чорновола та стільки ж – для учнів 10-го класу Тернопільського педагогічного ліцею.

Для студентів-волонтерів – це чудова можливість вдосконалити свої соціальні навички, аби потім ефективно спілкуватися з пацієнтами. Зі слів студентки 3-го курсу медичного факультету Валерії Благуюк, яка вже другий рік поспіль є волонтером-спікером проекту «Sex education», можна стверджувати, що ця діяльність приносить майбутнім медикам задоволення. «Я обожнюю розмовляти з дітьми та дивитися, як з кожним новим фактом вони розуміють дедалі більше та чіткіше. Тішуся, коли чую будь-які запитання, коли усвідомлюю, що тепер вони не сам-на-сам з цією проблемою й знатимуть чим керуватися у слушний момент», – поділилася враженнями Валерія.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА.
Світлина учасників проекту

Фах стоматолога – особливий, бо, крім теоретичних знань, потребує ще й вправності рук і вміння знаходити спільну мову з пацієнтом, особливо, коли це діти. Доцентка кафедри ортопедичної стоматології ТНМУ Аліна Бойків пройшла непростий шлях становлення в професії, доля часто випробовувала її та підкидала непрості завдання. Але вона завжди вміло знаходила вирішення, здавалося б, найскладніших ситуацій. Батьки заклали в її характер багато важливих рис: відповідальність, мудрість, гідність, працьовитість, і на мій, погляд, доволі рідкісну нині річ – шляхетність та людяність. Це відчувається відразу й приємно дивує навіть під час такої нетривалої співпраці.

Хоча сама Аліна Богданівна, стверджує, що в її характері є всілякого, але, як казав класик, кожна особистість – це окремий світ, в основі якого лежить душа. Отож сьогодні розмова до душі з Аліною Бойків у редакційній «Вітальні».

«ЗРОСТАЛА Я В ДРУЖНІЙ РОДИНІ, ДЕ ПАНУВАЛА ЗЛАГОДА, ЛЮБОВ»

– Аліно Богданівно, в гостях у нас не так давно побував ваш чоловік – професор Олександр Авдєєв і дуже цікаво та захопливо розповідав про Казахстан. Ви теж народилися в цій країні?

– Ні, ми там познайомилися, а моє родове коріння бере початок на Прикарпатті, в селі Яворів, що є фактично передмістям Долини Івано-Франківської

Дворічна Аліна БОЙКІВ

області. Краєвиди в нас пречудові – гори, гірські річки, ліси. За радянських часів Долина та наше село були потужним в Україні центром видобутку нафти й газу. Проїжджаючи Яворовом, ще й нині можна побачити «законсервовані» свердловини. Та не лише природою й надрама багата ця місцевість. Цікавою є історична спадщина нашого краю. Ви, мабуть, чули оповідки про героїв-опришків та їхнього очільника Олексю Довбуша, отож вони навідувалися й у моє село. Можливо, цей дух зберігся та передався через покоління, бо в нашій родині також були вільнолюбні патріоти. Дехто з рідні був членом Проводу ОУН та воїнами УПА. Когось за антирадянську діяльність вислали до Воркути, Магадану та Караганди, але згодом реабілітували, а хтось залишився навічно в далеких краях. Це невимовно сумна сторінка мого роду.

Щодо власної родинної історії, то мені дуже пощастило з батьками, які робили все мож-

ливе для нашого із сестрою комфорту та розвитку.

Батько – Богдан Григорович працював у районній «Сільгосптехніці» начальником дільниці з механізації колгоспів. Був технічно освіченим, надзвичайно працьовитим та енергійним. Незважаючи на всі блага того часу, престижну та добре оплачувану посаду, особистого водія, новозбудований власний будинок, він поїхав у Тюменську область працювати шофером у нафтовій промисловості. Гадав на рік-другий, щоб підзаробити грошей, але залишився трохи довше. Сибір у ті часи багатьох вабив, бо можна було добре забезпечити свою сім'ю. Спочатку п'ять років перебував у м. Нижневартовськ, по суті, безвизно та, звісно, тужив за сім'єю. Батько розповідав, щоб якось розвіяти тугу за Батьківщиною, співав українських пісень. Він мав гарний голос, і це вміння передалося й нам, дітям та онукам. Наступні 15 років тато працював за вахтовим методом, і ми вже більше часу проводили разом.

Мама – Ганна Олексіївна, у дівочтві Коляджин, працювала заступницею директора школи, викладала українську мову та літературу, вона вчителька-методистка, «Відмінник освіти України». Ще й досі має кілька «годин» у школі, надзвичайно активна та діяльна, пише вірші, опублікувала вже кілька збірок, займається вивченням генеалогічного древа нашого роду, впорядкуванням історичної спадщини Яворова. Раніше вийшли друком її книги «Хвилини натхнення», «Могуття роду Коляджинів», «Степан Коляджин у власних творах, спогадах, у своїй рідні», «Безсмертя роду в Яворівській долі», а зараз подані до

Студентка Аліна БОЙКІВ (1989 р.)

друку «Літопис Яворівської гімназії», «Історія села Яворів» та збірка віршів.

Отож і мама, і батько були гарним прикладом для наслідування. Вони огорнули нас із сестрою любов'ю та створювали всі умови для творчого розвитку, навчання й, звісно, були беззаперечним авторитетом.

– Коли збагнули, що ваше покликання – медицина, батьки ж стосунку до цієї

сфери не мали? Як обирали цей фах?

– Рішення прийшло не одразу. Звісно, в дитинстві різні професії спадали на думку, бо мене намагалися «розвивати» різнобічно. Я і в музичну школу за кілька кілометрів їздила, і в

Аліна БОЙКІВ – школярка (1982 р.)

шкільних гуртках брала активну участь, займалася вокалом, танцями. Всі дні в мене були цілковито «розписані», навіть у неділю, коли інші діти ще спали, я їхала до Калуша в басейн. Тож, зрозуміло, що мої захоплення часто змінювалися. Спочатку хотіла бути музичним керівником у дитячому садочку, потім спало на думку стати модельєром, бо я добре малювала, було, що й юриспруденцію обирала. Медицина також приваблювала. Спочатку мою увагу привернув білий халат, бо він вирізняє медика зпоміж людей інших професій. Одного разу були ми на медогляді в поліклініці. Зайшли з дівчатами до кабінету, а лікарка й каже: «Перед вами майбутня лікарка» та поглядом вказує на мене. З того часу я більш предметно почала цікавитися меди-

Доцентка Аліна БОЙКІВ:

циною, глибше вивчала природничі науки. Долинську середню школу №6 закінчила з однією «четвіркою» з німецької мови в атестаті. Пригадалося, як десь прочитала про щелепно-лицеву хірургію й, враховуючи те, що естетика в мене завжди на перших позиціях, мені припав до душі цей фах, тим більше, що в родині було багато знаних лікарів. Відтак вирішила вступати на стоматфакультет. Спочатку, гадала, стану хірургинею-стоматологінею, пізніше пройду спеціалізацію в інституті краси й досягну бажаного.

– Але ж не так просто було, особливо, в ті часи

зреалізувати цю доволі сміливу мрію?

– Тоді я про це не думала, мені здавалося, що все зроблю для цього. Звісно, було, й не мало, перешкод на шляху – не вдалося вступити до медінституту з першого разу в Івано-Франківську, стала студенткою в Караганді, де проживали виселені родичі. Вчитися було надзвичайно цікаво, багато часу йшло на навчання, але я не шкодую про це, бо мої студентські роки були витрачені не надарма. З великою вдячністю згадую свою викладачку з хірургічної стоматології (яка пізніше стала моєю пацієнткою)

ного циклу, то викладачі ставили іспит чи залік без його складання. Така модель оцінювання дуже мотивувала, хотілося більше екзаменів так скласти. Вже на початку 1990-х у нашому інституті була рейтингова система, з'явився комп'ютерний клас, де ми складали тести. Якщо ж у відповідях переважало 95 відсотків, то це було своєрідною перепусткою до державного іспиту із спецпредметів. Мені здається, що не скрізь були такі ноу-гау, але наш навчальний заклад вважався за рейтингом другим в Союзі, тож це не дивно. На третьому курсі на моєму обрії зажеврила надія майбутнього фаху – з-поміж трьохсот студентів-однокурсників мене та ще двох дівчат обрали в групу хірургів для продовження навчання у військово-медичній академії в Ленінграді. Але не судилося. На той час у мене вже складалася власна сім'я, тож сама не могла прийняти рішення, та й у батьків не мала підтримки, тому моя мрія не збулася.

Друга спроба знайти себе в щелепно-лицевій хірургії також була невдалою, бо коли отримала роботу на кафедрі хірургічної стоматології, то якраз народилася донька.

«МІЙ ПЕРШИЙ РОБОЧИЙ ДЕНЬ РОЗПОЧАВСЯ З ПРИЙОМУ»

– Як надалі склалося ваше професійне життя?

– Закінчення інституту співпало в часі з відміною інтернату-

Аліна БОЙКІВ з батьками та сестрою (1977 р.)

Наталію Альбертівну Вдовенко, викладача ортопедичної стоматології – Єрмуханбета Ахатаєвича Бердімбетова.

Я була старостою групи, вчилася добре й багато екзаменів складала «автоматом». Це означало: якщо у студента не було пропусків занять і він отримував гарні оцінки впродовж навчаль-

ри, тому фактично зі студентської лави я прийшла на роботу в міську стоматологічну поліклініку, терапевтичне відділення. Мій перший робочий день розпочався з прийому, тоді, як інші новоспечені лікарі лише спостерігали за роботою досвідчених старших колег, бо мали ще два тижні так званої адаптації.

«ГОЛОВНА ПРОФЕСІЯ В ЖИТТІ – БУТИ ЛЮДИНОЮ»

Згадалося, як у реєстратурі мені видали талончики, і всі пацієнти одразу ж вишикувалися в чергу, а коли головна лікарка зайшла до мого кабінету, то побачила, що я не сиджу без діла (на одного пацієнта виділяли 20 хвилин). Вона була дуже подивована такій ситуації й увесь день провела зі мною. Контролювала кожний мій рух, ставила запитання, перевіряла, чи правильно заповнюю амбулаторну карту. Тоді я й гадки не мала, що мене лише кілька років і нашу поліклініку розформують, але саме за її рекомендацією лише я з 23 лікарів отримую місце в обласній стоматологічній лікарні. Працювати там було доволі непросто, але й престижно. Завдячую цьому своїм викладачам, що навчали мене на субординатурі, світлої пам'яті Раїса Фарісівна Ястребова, яка дуже вимогливо ставилася до мене, спонукала вчитися, вдосконалюватися. Коли вона вже не могла сама вести прийом, то всіх своїх пацієнтів скерувала до мене, й це було найвищою оцінкою моєї фаховості.

Аліна БОЙКІВ у колі співробітників кафедри патологічної фізіології (2004 р.)

психологію таких дітей. Це я веду до того, що не потрібно розчаровуватися, орієнтуючись на перші, можливо, невдалі спроби, а використати всі шанси, які тобі посилає доля. Лише так можна створити себе в професії, тим більше, на стоматологічному просторі.

– Ваш робочий день у стоматологічній лікарні був заповнений до краю, ще й сімейних обов'язків з народженням донечки додалося. Як встигали поєднувати, здавалося б, непоєднане?

– Чоловік став великою підтримкою в усіх справах. Одружилися ми ще студентами, і про свій шлюб я аніскільки не шкодую, бо не так важливо, коли це відбулося, як те, з ким ти поєднав власну долю. Мені ж у цьому сенсі дуже пощастило, бо я зустріла свою людину й, незважаючи на вмовляння мами не виходити так швидко заміж, я таки наполягла на своєму. Донині в нас збереглися чудові подружні стосунки, адже мій чоловік, то, як мовиться, моя фортеця – мій товариш, учитель по житті, з яким раджуся в усіх своїх починаннях. Він для мене авторитет, а це дуже важливо у сімейному житті. Отож у виборі супутника свого життя, як бачите, не помилилася. Іноді варто наполягти на своєму, особливо, коли ти серцем відчуваєш людину.

– Чисю ініціативою було переїхати в Україну, зокрема до Тернополя?

– Переїхати на Батьківщину ми планували обоє, щоправда, я завжди прагнула бути ближче до родини, свого коріння, місця моєї сили. Не буду лукавити, там,

Аліна БОЙКІВ з колективом кафедри пропедевтики стоматологічних дисциплін (2006 р.)

У пам'яті ще кілька важливих моментів з тодішньої медицини Казахстану, які нині вже є історією. Коли прийшла на роботу в обласну стоматологічну лікарню, то мені запропонували вести так званий «змішаний» прийом у кардіологічному диспансері на три відділення та в дитячому психоневрологічному санаторії. Я і лікувала, і видала зуби, непросто далися перші мої університети в цьому медичному закладі, навантаження мала величезне. Траплялося, що на початках й плакала, бо зранку дорослі, а після обіду – діти, які мали різні психоневрологічні захворювання, скажімо, ДЦП, отож впоратися з ними було нелегко. Роїлися неспокійні думки, навіть кинути роботу у санаторії хотіла, але, як мовиться, шлях долає той, хто йде. Поволі, крок за кроком «втягнулася», знайшла власні підходи до маленьких пацієнтів, навчилася «розмовляти» їхньою мовою, осмислила

Ще один з епізодів медичної сторінки життя в Казахстані. Цікавим є те, що страхова медицина, про яку нині так багато мовлять в Україні, в Казахстані впровадили ще в 1990-ті роки. Щоправда, не можу сказати, наскільки ефективною ця модель була, але про те, як справно вона працює, свідчить той факт, що й нині вона розвивається. Приміром, батькові мого чоловіка, який там мешкає, провели оперативне втручання за катаракти безкоштовно. Щодо стоматологічних послуг, то тоді вони були безоплатними для дітей та підлітків, а також пенсіонерів та інвалідів. Щодо дорослих, то безкоштовною була невідкладна стоматологічна допомога, а також частково хірургічна. В той час, коли в нашій країні державні стоматологічні поліклініки вже давно перейшли на платний прийом, у Казахстані, навпаки, держава сприяє розвитку страхової медицини.

у далекому краї, сумувала за рідною мовою, батьками, яких дуже любила, мріяла жити в рідній стороні. Тому коли чоловікові надійшло запрошення з Чернівецького медуніверситету, я особливо зраділа, бо це був шлях додому. Але життя вносить свої корективи, і трапляються іноді такі події, які руйнують твої плани. Чернівці, де ми планували працювати та мешкати, довелося залишити, бо стоматологічний факультет тоді там не відкрили, до того ж непросто й склалося з нострифікацією наших дипломів, чоловікові довелося пере захищати кандидатську дисертацію. Врешті, ми переїхали до Івано-Франківська.

– Коли розпочалася тернопільська сторінка вашого життя?

– Це був 2004 рік, час, коли в нашому університеті, тоді ще академії, зорганізували стоматологічний факультет і виникла велика потреба у фахівцях сто-

лікарів-практиків, зростала матеріально-технічна база новоствореного факультету.

«ГОРДА, ЩО НАЛЕЖУ ДО КОГОРТИ ВИКЛАДАЧІВ»

– Напевне, й ви також готувалися до викладацької роботи?

– У моїх планах про це не було жодної думки, навпаки, я мала на меті продовжити свою практичну діяльність. Уже відбулися перемовини з головним лікарем міської стоматологічної поліклініки щодо роботи, але, як мовиться, все сталося долею випадку. Якось зайшла з чоловіком до університету, він пішов у справах, а я чекала у вестибюлі. Коли ж він повернувся й ми вже збиралися йти, на сходах зустріли колишнього ректора світлої пам'яті Леоніда Якимовича Ковальчука. «Хто за професією ваша дружина?», – поцікавився він у чоловіка. «Стоматолог», – відповів. «Так давайте до нас, на стоматфакультет», – запропонував Леонід Якимович. Так я потрапила до ТНМУ. Щоправда, на стоматологічний факультет прийшла не одразу, спочатку

Доцентка Аліна БОЙКІВ зі студентами кураторської групи (2019 р.)

матологічного профілю. Мого чоловіка, який мав певний досвід викладання, організації лікувальної допомоги, тодішнє керівництво запросило й дозволило втілити власні ідеї, призначивши деканом стоматологічного факультету. Власне, тоді формувалася кадровий потенціал, до викладання прийшло багато

довелося попрацювати два роки на кафедрі патологічної фізіології, допоки студенти не почали вивчати спеціальні дисципліни. Моє становлення як викладача відбулося саме там, я пройшла велику школу наукової роботи, викладацької майстерності.

Не просто для мене було з практичної стежки стати на цей новий шлях, але допомогли, підтримали, поділилися досвідом, зокрема, мій науковий керівник, професор Ігор Романович Мисула. Як науковець я сформувалася на кафедрі, якою багато років керував професор Василь Васильович Файфура, де працювали також Юрій Іванович Бондаренко, Марія Романівна Хара – доброзичливі, шляхетні люди та прекрасні фахівці. Вони були моїми наставниками. Я вдячна їм за отримані знання та досвід. Дуже вдячна Василю Васильовичу, який був достатньо часу приділив моєму фаховому зростанню.

(Продовження на стор. 8)

Аліна БОЙКІВ (праворуч) із сестрою чоловіка під час роботи в казахському місті Караганда (1998 р.)

ДОЦЕНТКА АЛІНА БОЙКІВ: «ГОЛОВНА ПРОФЕСІЯ В ЖИТТІ – БУТИ ЛЮДИНОЮ»

(Закінчення. Поч. на стор. 6-7)

2006 року розпочала роботу на стоматологічному факультеті, зокрема завучкою на кафедрі пропедевтики стоматологічних дисциплін. Але ті знання, які отримала на кафедрі патологічної фізіології, мені дуже допомогли. Той період мені згадується як час становлення, утвердження, коли практично щодня доводилося вирішувати питання забезпечення якості та організації навчального процесу, щоб наша кафедра виглядала на рівні серед інших кафедр університету. Орієнтиром була якість підготовки студентів.

– Кого вважаєте своїм наставником у цей період вашого становлення?

– Одразу ж на думку спадає декан фармацевтичного факультету, доцентка Людмила Володимирівна Соколова, яка була і подругою, і мудрим наставником. З великою повагою згадую світлої пам'яті професора Степана Івановича Черкашина, під керівництвом якого я працювала на кафедрі ортопедичної стоматології, а згодом завучкою на

Аліна БОЙКІВ під час туристичної подорожі до Венеції (2018 р.)

новоствореній кафедрі стоматології ФПО. Він створював усі можливості для професійного розвитку, реалізації ідей, не стримував і не забороняв втілювати власні напрацювання. Не всі хочуть про це розповідати, але траплялися інколи й непорозуміння, гарячі дискусії, а він завжди виходив з прикритої ситуації гідно, як справжній чоловік. Це дорогого вартує, бо часто керівники не хочуть визнавати власні огріхи, а в нього була така риса. Для молодого науковця, викладача дуже важливо не підрізати крила.

Звісно, моєму науковому зростанню посприяв і чоловік – Олександр Володимирович Авдєєв, бо завжди його плече було та залишається поруч. І в науковому вимірі, й у суто людських життєвих ситуаціях він мій найкращий порадник.

– Наразі ви доцентка кафедри ортопедичної стоматології. Чим нині живе кафедра? Розкажіть про власні напрацювання.

Аліна БОЙКІВ у колі сім'ї (2018 р.)

– Уже шість років я працюю на цій кафедрі під керівництвом професора Петра Анатолійовича Гасюка. Колектив кафедри все робить для того, аби стати гідними учасниками освітнього процесу та витримати конкуренцію. Орієнтир тримаємо на якість підготовки студентів, яка відповідає сучасним вимогам та потребам.

Мене переповнює гордість, що належу до когорти викладачів, вчителів. Насправді це нелегка, але дуже відповідальна місія. Не просто мені було «переформатуватися» з лікарки-практика, але вважаю, що мені це вдалося. За останні роки за моїм авторством вийшло два посібники, маю патенти на корисні моделі, статті у базі SCOPUS.

– Ваші діти продовжили династію?

– Діти пішли моєю професійною стежкою. Донька Роксана закінчила стоматологічний факультет нашого університету, успішно захистила дисертацію й працює на кафедрі терапевтичної стоматології. Син Богдан обрав медичний факультет ТНМУ, наразі він – студент четвертого курсу, چه визначається зі спеціалізацією.

«НАПОВНЮЙТЕ СВОЄ ЖИТТЯ ПОЗИТИВОМ, УСМІШКОЮ!»

– Чим любите займатися на дозвіллі, як відпочиваєте?

– Активно. Пасивний відпочинок – це не моє, я прихильниця активного релаксу. Щойно з'являється вільна хвилинка, пакуємо валізи та їдемо у Карпати. Жодного разу не втрачали можливості побувати на Ясній горі, де знаходиться Гошівський монастир і похований наш сімейний духівник, наставник, отець Роман Проців. Часто навідуємося на мою маленьку батьківщину, насолоджуємося красою природи, гір. Багато подорожуємо Україною та Європою.

– Що, крім роботи, приносить радість?

– Для мене на першому місці – спілкування та зустрічі з родиною. Це люди, яких люблю, поважаю, які в мене вірять, не підведуть, від спілкування з яки-

ми отримую неабияке задоволення. Особливу радість приносить моя внучка Ксенія, що, як «тепла ковдра в холодний день», зігриває моє серце. Люблю вибирати та дарувати подарунки близьким, походи крамничками, відвідування вистав і творчих заходів. Отримую насолоду, коли слухаю пісні у виконанні Кузьми, Джамали, Андреа Бочеллі, Тіни Тернер, Адель, Бейонсе, Роббі Вільямса, Еда Ширана, Maroon 5, Coldplay та інших.

Постійно відчувати радість неможливо, але є моменти, коли вона наповнює тебе зсередини, скажімо, від посмішки перехожого, чи коли читаєш цікаву книгу, витаєш думками в передчуттях майбутньої подорожі.

– Які найкращі для вас ліки від поганого настрою?

– Іноді в житті бувають миті, коли й справді немає настрою, якась туга чи неспокій беруть у свій полон. Тоді найкращими ліками для мене є шопінг, зміна зачіски, прогулянки містом, вилазки на природу або ж мандрівки з близькими, музика, цікаві фільми, догляд за квітами. Те, що дарує радість. Часто в такі дні телефоную чи зустрічаюся зі своїми старими знайомими, які заряджають мене власним позитивом. Або ж влаштовую собі та близьким маленькі свята, випікаючи щось смачненьке. А ще може бути й нова справа, яку я завжди відкладала.

– Що порадили б молодим колегам?

Аліна БОЙКІВ з чоловіком Олександром АВДЄЄВИМ і донькою Роксаною (1996 р.)

– Ставте мету, не бійтеся мріяти, долайте бар'єри, не бійтеся змін і помилок. Займайтеся саморозвитком і вдосконалюйтеся у своїй професії. Насичуйте своє життя позитивом, усмішкою – і все решта буде!

– Що найбільше цінуєте в інших?

– Як на мене, це чесність. Якщо б усі люди були чесними, то у світі не було б підлості та лицемірства. Для мене гірка правда є ціннішою за солодку брехню. В людях ціную такі риси, як щирість, відвертість, простоту, освіченість, здатність любити, визнавати власні помилки, а також мати чітку позицію, відчуття відповідальності та бажання розвиватися. Поважаю успішних людей, що зробили самі себе.

– А в собі?

– Насамперед чесність, щирість, вірність, силу характеру, вміння тримати слово, відповідальність і справедливість, здатність співпереживати та співчувати.

«НАМ ТРЕБА ЖИТИ КОЖНИМ ДНЕМ»

– Яких життєвих орієнтирів дотримуєтесь?

– Враховуючи, що живемо в суспільстві, в правовій державі, то, ясна річ, це зобов'язує дотримуватися певних правил, законів. Але, крім обов'язкових і загальноприйнятих норм у більшості людей є власні життєві засади, яких вони дотримуються. Багато хто навіть глибоко не замислюється про це, адже переконання часто склалися з раннього дитинства, щеплені батьками, близькими, вчителями. Щодо моїх орієнтирів, то це насамперед вміння працювати та відпочивати, шукати те, що приносить радість, і те, що дає задоволення; жити одним днем, але при цьому бачити високу мету попереду. Життя складне, але водночас і дуже цікаве. Це так чудово – вчитися бачити прекрасне, стати художником, який сам надасть буденності колориту яскравих барв та освітять

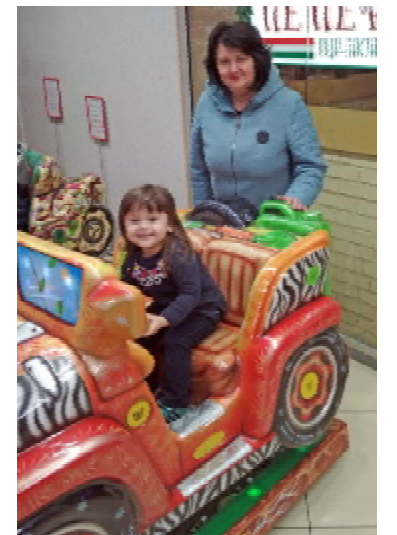
власне життя сонячними променями радості й щастя.

– Ви щаслива людина?

– Гадаю, що так. Кажуть, щоб стати щасливим, треба заповнити руки роботою, серце – любов'ю, розум – метою, пам'ять – корисними знаннями, а майбутнє – надією. В мене любляча сім'я, адже саме вона наповнює моє життя сенсом. Я займаюся улюбленою справою, постійно перебуваючи в оточенні своїх друзів, колег, студентів. Так, інколи з'являється чорна смуга, відчуття смутку, прикраси, коли здається, що неможливо якоїсь хвилини щось реалізувати, але я розумію, що це й є моїм випробуванням. Тому треба радіти кожному прожитому дню, кожній дрібниці!

– Чи хотіли б щось змінити у власному житті?

– У моєму житті, що хочу й можу – намагаюся змінювати. Часто пробує змінити своє ставлення до певних життєвих ситуацій. Загалом я б нічого не змінювала, бо тоді це життя не буде моїм. Усе те, що мені довелося пережити, вважаю, є уро-

Аліна БОЙКІВ з онукою Ксенею (2018 р.)

ком на майбутнє. Щодо самого майбутнього, то, як можна змінювати те, чого не знаєш?

– Ваше життєве кредо чи улюблений афоризм?

– Дуже люблю читати художні твори й уже не пригадую, що це була за книга, але там прочитала слова, які мені запали в душу, по-іншому не сказати: «Головна професія в житті – бути людиною». В цих словах захована істина моєї філософії життя, моє життєве кредо, і саме так я намагаюся жити.

Інший вислів – «Не помиляється тільки той, хто нічого не робить». Для мене – це компас, який завжди дає можливість бачити, куди рухатися та якими шляхами можна дістатися.

Улюблений афоризм – неповторні вірші Ліни Костенко:

Нам треба жити кожним днем.

Не ждуть омріяної дати.

Горить сьогоднішнім вогнем, Бо «потім» може не настати.

Лариса ЛУКАЩУК

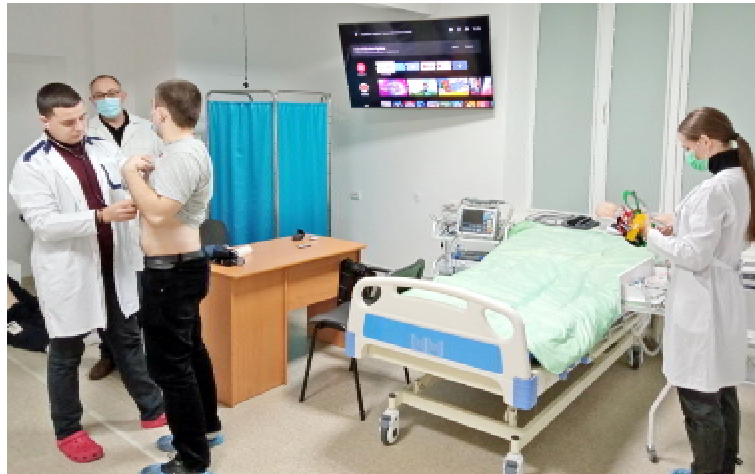
НОВІ ВИКЛИКИ У ВИКЛАДАННІ ЗАГАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ (СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ) – СИМУЛЯЦІЙНЕ НАВЧАННЯ

З проведенням реформи медичної галузі гостро на-зріло питання підготовки якісних фахівців первинної медичної допомоги, адже майже 80% проблем із здоров'ям людини можна розв'язувати на первинному рівні й це потребує лише 30% ресурсів галузі охорони здоров'я загалом. Функцію формування у студента бачення місця сімейного лікаря в загальній структурі надання медичної допомоги беруть на себе кафедри сімейної медицини. Завдання викладання дисципліни «Загальна практика (сімейна медицина)» на додипломному рівні є розкриття основних аспектів роботи сімейного лікаря, відпрацювання базових навичок з розвитком відповідних ставлень і формування професійних компетенцій (динамічного поєднання знань, умінь та навичок).

2009 року Світовий альянс за безпеку пацієнтів за підтримки ВООЗ опублікував Керівництво для закладів, що готують працівників медичної галузі щодо забезпечення безпеки пацієнтів. У цьому документі йдеться про необхідність створення безпечного освітнього середовища для набуття клінічних навичок, у тому числі із застосуванням симуляційних технологій. Саме в

вчання в підготовці майбутніх лікарів для досягнення максимально можливого ступеня реалізму при імітації різноманітних клінічних сценаріїв, а також відпрацювання технічних навичок певних діагностичних і лікувальних маніпуляцій. Як вимога часу в червні 2021 року на базі центру симуляційного навчання Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського відбулося відкриття лабораторії клінічних навичок для сімейних лікарів і медсестер за підтримки українсько-швейцарського проєкту «Розвиток медичної освіти» й уже з вересня студенти шостого курсу та лікарі-інтерни розпочали заняття в лабораторії.

Основою симуляційного навчання студентів старших курсів і лікарів-інтернів є розробка симуляційних сценаріїв. Робота сімейного лікаря багатогранна та багатопланова. Комунікація з пацієнтом та його родичами, фізикальний огляд, ідентифікація проблеми, визначення пріоритетів, встановлення провідного синдрому та діагнозу, менеджмент пацієнта з призначенням необхідних обстежень і лікування, експертиза працездатності, паліативна допомога, рекомендації щодо реабілітації, профілактики, способу життя – все це неповний перелік основних завдань сімейного лікаря на прийомі. Особлива увага в роботі лікаря «первинки» приділяється роботі з медичною документацією, а також навчанню пацієнта. Тому розробка сценаріїв із сімейної

Студенти шостого курсу працюють у сценарії

ються класифікацією причин звернення за медичною допомогою ІСРС-2, ми розробили навчальні сценарії із синдромальним підходом. Для студентів пропонують амбулаторний прийом пацієнта з кашлем, артеріальною гіпертензією, ожирінням і цукровим діабетом, диспепсією, болем у горлі. Для студентів старших курсів важливим є розвиток клінічного мислення, тому наголос ставимо не лише на певні практичні навички, а на діагностичному пошуку з проведенням диференційної діагностики, формуванні діагнозу згідно з класифікацією ІСРС-2, орієнтованості не на діагнози, а на пацієнта.

Особливу увагу при навчанні в лабораторії клінічних навичок приділяють роботі в команді. У випадку сімейного лікаря команда – це лікар і медична сестра. При розподілі ролей один з учасників процесу бере на себе роль сімейної медичної сестри. В майбутньому плануємо проводити навчання міждисциплінарної команди шляхом спільного тренінгу студентів медичного факультету та факультету медсестринства для більш реального відтворення практичної роботи сімейного лікаря.

Окремо необхідно зупинитися на необхідності підготовки стандартизованих пацієнтів, які є особливо актуальними в підготовці, власне, сімейного лікаря загалом. Цінність методики «Стандартизований пацієнт» у підготовці майбутніх лікарів очевидна. Лише в такому випадку є можливість відпрацювати навички комунікації між лікарем і пацієнтом. Симуляція не лише певного симптомокомплексу захворювання, але й демонстрація особливих рис характеру хворої людини, дозволяють студентам демонструвати свої комунікативні навички, проявляючи емпатію, повною мірою використовуючи модель людино-центрованого підходу в медицині. За кордоном як стандартизованих пацієнтів використовують акторів. У нас таких можливостей немає, тому ролі розподіляємо між студентами групи. В майбутньому плануємо, аби як стандартизований пацієнт виступали інтерни-гуртківці, аспіранти.

За нашими спостереженнями в тренінгу студентів шостого курсу та лікарів-інтернів найкраще

працює їхнє активне залучення до навчального процесу тоді, коли викладач виступає у ролі фасилітатора, беручи участь в підготовці сценаріїв, а потім в зворотному зв'язку, аналізі та дебрифінгу.

Дебрифінг складає значну частину часу, проведеного в лабораторії клінічних навичок. Він дозволяє переглянути всі думки та судження учасників тренінгу, обговорити, порівняти їх вири-

ни) в лабораторії клінічних навичок дозволяє краще засвоїти матеріал, підвищити ефективність навчання при значному збільшенні привабливості навчального процесу. Студентам подобається такий формат освіти, адже він містить нові інноваційні методики, що дозволяють залучити до процесу навчання кожного, беручи активну участь у навчанні через власний досвід. Вивчення загальної практики (сімейної медицини) в лабораторії клінічних навичок дає найкращий результат, максимально забезпечує ефективність навчання та відтворює реальні умови роботи фахівця в майбутньому. Почуття безпеки, залученість до процесу, «розгляд польотів» – це ті елементи, які роблять процес навчання захопливим та ефективним, бо саме симуляційний тренінг дозволяє досягнути до 75% засвоєння знань тими, хто навчається.

Таким чином, наша практика переконливо демонструє, що, працюючи в лабораторії клінічних навичок сімейного

Під час дебрифінгу

шення з можливими альтернативами. Допомогає в дебрифінгу відеофіксація. Завдяки можливості відеовідтворення заняття студенти, дивлячись на себе збоку, повторно програмують свої дії для досягнення найкращого результату. Таким чином викладачі також мотивують майбутніх лікарів до поглиблення теоретичної підготовки, навчають їх рефлексувати задля формування власного ставлення до дисципліни «Загальна практика (сімейна медицина)». Фаза рефлексії допомагає усвідомити набуті знання та підтримати інтерес до предмета. Наприкінці робочого дня повертаємося до мети, очікувань, які були сформульовані на початку заняття та забезпечуємо ефективний зворотний зв'язок. Протягом навчального року плануємо вдосконалювати сценарії, зважаючи на зворотний зв'язок, який ми отримали від студентів, інтернів і викладачів, які проводили заняття.

Наш досвід викладання свідчить про те, що тренінг із загальної практики (сімейної медици-

лікаря, студенти та лікарі-інтерни розвивають уважність до деталей, вміння аналізувати ситуацію та комплексно її сприймати, визначати проблему й генерувати варіанти її розв'язання, приймати рішення самостійно або колегіально, комунікувати з колегами та аргументувати власну думку, працювати в команді, критично мислити. При цьому складними питаннями організації процесу симуляційного навчання на кафедрах сімейної медицини є розробка нових і вдосконалення вже існуючих сценаріїв, налаштування викладачів до роботи у симуляційному центрі, а також підготовка стандартизованих пацієнтів.

Ірина БОРОВИК,
завучка, доцентка, кафедри
терапії та сімейної
медицини медичного
факультету ТНМУ,
Олена ЛЕВЧИК,
асистентка кафедри терапії
та сімейної медицини
факультету післядипломної
освіти

Асистентка Олена ЛЕВЧИК проводить інструктаж інтернів перед початком роботи у симуляційній залі

такий спосіб майбутній лікар, який опановує практичні навички, зможе поринути в процес надання медичної допомоги, відпрацювати техніку, не боячись допустити помилку, й водночас відчувати міру своєї відповідальності за результат надання медичної допомоги. Сучасні реалії також значно обмежили можливості безпосереднього контакту та спілкування майбутніх лікарів з реальними пацієнтами. Отримати згоду особи на участь студентів чи лікарів-інтернів у наданні медичної допомоги задля засвоєння й відпрацювання професійних навичок стає дедалі складніше. Тому сучасна медична освіта активно використовує симуляційне на-

вчання має свої особливості. Відрізняється симуляційне навчання студентів молодших і старших курсів, не кажучи вже про інтерна-сімейника. На «додипломці» необхідним є сформувати загальне бачення первинної медичної допомоги, навчити вибудовувати маршрут амбулаторного пацієнта. Водночас для лікаря-інтерна сімейної медицини необхідним є чітке засвоєння алгоритмів дій у кожній окремій ситуації.

Кафедра терапії та сімейної медицини медичного факультету розробила кілька сценаріїв для студентів шостого курсу, які стосуються частин причин звернення за медичною допомогою. Оскільки сімейні лікарі користу-

ДИРЕКТОР ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ ЛІКАРНІ АНДРІЙ АРТИМОВИЧ: «НА СВОЇЙ РОБОТІ МОЖУ ПРИНЕСТИ БІЛЬШЕ КОРИСТІ ЛЮДЯМ»

Перше, що впадає у вічі, коли заходиш до його кабінету – колекція картин із зображенням гетьманів України. Можете подумати, що завітали до якогось історика. Але аж ніяк! Лікарі теж люблять вивчати історію, звісно ж, коли мають час. Принаймні як наш сьогоднішній співрозмовник – директор Тернопільської міської дитячої лікарні Андрій АРТИМОВИЧ, який, до слова, випускник нашого університету.

– Андрію Івановичу, насамперед не можу не запитати, чому обрали медицину? Що спонукало стати лікарем?

– Доля якось сама розпорядилася. Я хотів працювати лікарем. Це був свідомий вибір ще зі шкільних років. Що спонукало? В дитинстві мені доводилося часто звертатися за допомогою до лікарів. Тому мав нагоду побачити їхню роботу зблизька. Це, мабуть, закарбувалося в пам'яті й потім стало одним з поштовхів обрати медичний фах.

– Студентські роки, кажуть, – найкращі, а як було у вас?

– З великою теплою згадую той час. Мені, вважаю, пощастило, бо мав дуже дружню групу. Уявляєте, ми знаходили час щотижня зібратися разом – грали в настільні ігри, ходили в кіно, готувалися до екзаменів. Це був найкращий період.

– Як складався ваш професійний шлях?

– Ми з дружиною, як і більшість моїх однокурсників, отримали «вільні» дипломи. Тобто в нас не було скерування в якийсь медичний заклад, а ми самі шукали роботу. Для нас тоді це був найприйнятніший варіант, бо мали маленьку дитину та потребували допомоги батьків. Тому варіант переїздити до нового міста навіть не розглядали.

Вдалося влаштуватися ще тоді у Тернопільській міській пологовий будинок на Замковій. На той час очолював заклад Павло Стебло. Він і запросив нас на роботу. Я працював лікарем-анестезіологом, дружина – неона-

тологинею. До слова, працює там й досі.

Робота була дуже добра, у сенсі того, що це єдина сфера, де відразу видно позитивний результат, адже народжується нове життя. Це справжнє таїнство, яке просто словами не передати.

Є й інший бік цієї професії – постійний ризик. Адже відповідаєш одразу й за життя мами, й малюка. Випадки під час пологів можуть трапитися різні, тож треба завжди бути готовим. Або ще наперед передбачити негативні наслідки та запобігти їм. Жінка, яка народжує, завжди в групі ризику. Тому я й розробив нову методику знеболення пологів. За кордоном, скажімо, у США, воно є обов'язковим. Це не лише комфорт для жінки, яка народжує, а й профілактика пологового травматизму. Моя методика містить ще й комплекс запобігання нестачі кисню в малюка під час народження. Коли став завідувачем відділення, то за вісім років не було жодної материнської смерті. З цього дуже радію, бо це була основна мета, яку ставив перед собою, обійнявши посаду завідувача відділення.

– Анестезіологію обрали ви чи вона вас?

– Звісно, я. Мене завжди вабив саме цей напрям. Донедавна я ще працював анестезіологом. Але потім стало важко поєднувати й зробив вибір на користь керівницької роботи. Розумію, що тут зможу принести більше користі. Інколи сумую за лікарською практикою, як-не-як – віддав їй велику частину власного життя.

– Важко далось прийняти рішення очолити дитячу лікарню?

– Непросто. Рідні, колеги та друзі були категорично проти. До того часу я працював завідувачем відділення анестезіології в пологовому. Роботу знав добре, все працювало, наче злагоджений годинник. Але коли мені запропонували посаду директо-

ра КНП «Тернопільська міська дитяча комунальна лікарня», майже не роздумував. Розумів, що хочу принести ще більше користі суспільству, відкрити у собі нові вміння. Звісно, управлінська робота не з легких, але бачу, як з кожним роком наш лікувально-профілактичний заклад дедалі більше розвивається. З 2016 року, коли я став директором, багато чого вдалося зробити.

– Що таке нині КНП «Тернопільська міська дитяча комунальна лікарня»?

– Це – стаціонар, шість поліклінічних відділень, що розташовані в різних мікрорайонах міста, 870 співробітників, у тому числі 200 досвідчених лікарів, і майже 40 тисяч юних пацієнтів. Лікарня є комплексним лікувально-профілактичним закладом, який забезпечує надання кваліфікованої стаціонарної та амбулаторно-поліклінічної допомоги маленьким пацієнтам.

– Як вплинула на заклад медична реформа?

– Ще на початку запровадження реформи з колегами-директорами лікарень я поїхав за кордон запозичувати досвід. Нам потрібно було побачити, як працює медична реформа на практиці. Я звертав увагу більше на її недоліки. Зокрема, в Польщі. Вони пропустили індивідуальне ставлення до педіатрії. Реформа,

яка відбувається, спрямована на ті економічні можливості, які є в державі, а вони нині не найкращі, треба надати максимум медичної допомоги. Якщо мовити про педіатрію, вона надто зрідка виокремлена в галузь медичної допомоги від первинної ланки до найвищої. Як правило, на найнижчому рівні меддопомоги вона злита з дорослою. Це певна економія. Нам вдалося втримати й первинну ланку.

Наша дитяча лікарня була першою в Україні, де стовідсотково всі уклали декларації з педіатрами. Зараз ми всю необхідну допомогу можемо надавати пацієнтам за кошт держави, але безкоштовно – для самих пацієнтів. Нині доволі складні економічні умови, але ми навчилися до них пристосовуватися. Лікарня наразі є прибутковим підприємством, у нас немає заборгованості із жодного напрямку. Ми гідно ввійшли в другу хвилю реформування. За ці роки змінилися підходи до лікування хворих і почали застосовувати в роботі новітні підходи, втілені в інших країнах світу.

Зараз ми показуємо гарний результат у лікуванні маленьких пацієнтів, які хворіють на коронавірус. До речі, ми єдина лікарня в області, де лікують таких хлопчиків і дівчаток. Діти менше хворіють, ніж дорослі. Втім, якщо брати показники за минулий рік, то приріст захворювання більший. Мабуть, це пов'язано з тим, що вірус розвивається та прогресує.

– П'ять років минуло відтоді, як ви очолили заклад. Чим пишаєтесь?

– Пишаюся, що є заклад і він вистояв. У країні – війна, спад економіки, доводиться працювати з новими підходами. Можна отримати проблему, де ти не очікуєш. Тішуся, що перші провели комп'ютеризацію поліклінічних відділень. Багато було критики з цього приводу. Але в умовах пандемії – це необхідність. Тепер розумію, наскільки був далекоглядний крок. Вдалося укласти всі необхідні угоди з Національною службою здоров'я, щоб працювати ще краще та рухатися вперед. Зуміли не скорочувати персонал. Розкажу, що кілька років тому до

нас приїжджала делегація з Грузії й бідкалася на брак кадрів у медичній галузі. До таких наслідків призвела медична реформа. Хоча є високі зарплатні, комфортні умови, але більшість медиків виїхали за кордон і повернути їх, по суті, неможливо. В Польщі подібна ситуація. Нам цього слід остерігатися. Наразі маємо найкращу мережу педіатрів і маленьких пацієнтів завжди можуть отримати необхідну та кваліфіковану медичну допомогу.

– Одне, я б сказала, з найважливіших відділень у вашій лікарні – онкогематологічне. Деякий час йшлося про те, що його закрийть. Що чекати маленьким пацієнтам з цим захворюванням?

– Воно працює в звичному режимі. Багато дітей, які перебувають у стані ремісії, потребують підтримувальної терапії, відтак мають усі умови лікування у нас. Це дуже зручно як для дітей, так і для батьків. Звичайно є патології, які лікують лише у столичних лікарнях, але коли немає такої потреби, їм не доводиться їхати далеко від домівки. Крім того, ми одні з перших діагностуємо гематологічні захворювання й тоді наші фахівці приймають рішення щодо їх подальшого лікування. До слова скажу, що в нас дуже досвідчені лікарі, які тривалий час працюють з такими пацієнтами, тож мають власні методики лікування. Сподіваюся, що за кілька років матимемо успішне міжнародне співробітництво в дитячій онкогематології.

– Насамкінець не можу не запитати про співпрацю з Тернопільським національним медичним університетом імені Івана Горбачевського.

– Багато студентів проходить у нас практику. Ми радо залучаємо молодих фахівців до роботи, ділимося своїм досвідом. До слова, є багато професій, де нам бракує кадрів, тож відразу повідомляємо керівництво університету й для нас добирають найкращих студентів.

– Ваше життєве кредо?

– Усе в житті повертається – і добре, і погане, тому стараюся завжди робити щось хороше.

Мар'яна СУСІДКО

ДАТА

З ГРУДНЯ ВІДЗНАЧИЛА СВІЙ ЮВІЛЕЙНИЙ ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ ДОЦЕНКА КАФЕДРИ ІНОЗЕМНИХ МОВ ГАЛИНА БОГДАНІВНА ПАЛАСЮК.

Колектив кафедри іноземних мов сердечно вітає Вас зі вступом у новий етап Вашого життя, з ювілейним днем народження!

Від щирого серця бажаємо Вам, шановна Галино Богданівно, міцного здоров'я, величезно-

го щастя, професійних злетів. Нехай робота приносить Вам ще довгі роки натхнення, Ваш досвід допомагає молоді! Залишайтеся такою ж цінною, незамінною працівницею кафедри та душевною людиною. Дякуємо, що Ви з нами, за те, що вкладаєте в роботу душу. Бажаємо Вам успіхів у всіх напрямках Вашого життя та гідної оцінки Ваших старань. Завжди залишайтеся впевненою у собі, молодою

та енергійною. Нехай спокій та добробут повсякчас живуть у душі, удача супроводжує у всіх починаннях, а вдома на Вас завжди чекають затишок і турбота близьких!

За роками рік життя невпинно лине,
Дарує весен веселковий час.
У цю прекрасну ювілейну днину
Вітання щирі Ви прийміть від нас.

Здоров'я міцного на довгі роки,
Щиро бажаємо Вам залюбки,
Хай доля дарує щастя довіку,
Достатку і миру в домі без ліку.

Калиною радість в душі хай квітує,
Сопілка любові хай серце хвилює,
А роси ранкові безмежно і щиро,

Щоденно дарують наснагу і силу!

Хай доля шле добро і щастя,
Міцне здоров'я, море благ земних,
А щедрі дні, мов рушники квітчасті,
Нехай ще довго стеляться до ніг.

З найкращими побажаннями – колектив кафедри іноземних мов

3 грудня відзначила ювілейний день народження доцентка кафедри іноземних мов ТНМУ, кандидатка філософських наук Галина Богданівна ПАЛАСЮК.

Вельмишановна Галино Богданівно!
Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення відділення класичних мов філологічного факультету Львівського державного університету імені Івана Франка, дев'ять років викладацької роботи у середніх навчальних закладах у стінах ТНМУ імені І.Я. Горбачевського Ви успішно пройшли 29-літній трудовий шлях: спочатку старшої лаборантки, асистентки, старшої викладачки, а останні 16 років — доцентки кафедри іноземних мов, яку за виробничої необхідності впродовж шести років очолювали.

Ректорат, профком і весь ко-

8 грудня відзначила ювілейний день народження інспекторка студмістечка ТНМУ Надія Богданівна ПЛИСЮК.

Вельмишановна Надіє Богданівно!
Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення Львівського політехнічного інституту Ви пройшли успішний 30-літній трудовий шлях за фахом на виробництві, а останні шість років у ТНМУ імені І.Я. Горбачевського працювали інспекторкою одного з важливих підрозділів ТНМУ — студмістечка.

Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас як висококваліфікованого фахівця, вмілого вихователя студентської молоді за сумлінну працю, високий професіоналізм, зразкове виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Особливо цінуємо Ваш досвід, організаторський талант, вміння працювати з людьми.

Ваші порядність, працелюбність, жіночність, інтелігентність, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування молодими працівниками.

лектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас як відомого науковця, високооерудовану філологиню, досвідчену педагогиню й вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною була Ваша громадська діяльність, зокрема, як кураторки студентських груп, членкині комісії з проведення тестового контролю знань студентів.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначена грамотою обласної державної адміністрації, грамотами й подяками ректора університету.

Ваші порядність, працелюбність, жіночність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Галино Богданівно, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Нехай добром наповнюється хата,
Достатком, щирістю і сонячним теплом,
Хай буде вірних друзів в ній багато,
Прихильна доля огорта крилом!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

Бажаємо Вам, вельмишановна Надіє Богданівно, міцного здоров'я, невичерпної енергії, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й за-

тишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Хай щастя панує у Вашому домі
І радість у ньому живе,
Здоров'я міцного і щирої долі
Хай Бог посилає і Вас береже!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

тишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Хай щастя панує у Вашому домі

І радість у ньому живе,
Здоров'я міцного і щирої долі
Хай Бог посилає і Вас береже!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

16 грудня відзначатиме ювілейний день народження доцентка кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії ТНМУ Марія Миронівна РУДА.

Вельмишановна Маріє Миронівно!
Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після чотирьох років практичної лікарської роботи, успішно пройшли понад 29-літній трудовий шлях: спочатку клінічної ординаторки, старшої лаборантки, аспірантки, асистентки, а останні 13 років — доцентки кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії.

Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас як одну з талановитих випускниць другого покоління, відомого науковця, висококваліфіковану клініцистку-терапевтку, досвідчену педагогиню та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий

професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Цінуємо Вашу активну громадську діяльність, зокрема, як відповідальної за навчальну роботу кафедри на стоматологічному факультеті, відповідальної за організацію проведення в університеті ліцензійного іспиту «Крок-1», кураторки студентських груп.

Ваша професійна та громадсь-

ка діяльність відзначені грамотою міської ради, грамотами і подяками ректора університету.

Ваші порядність, працелюбність, жіночність, інтелігентність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Маріє Миронівно, доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Нехай здоров'я, радість і достаток
Сипляться, немов вишневі
цвіт,
Хай малює доля з буднів
свято,

І дарує Вам багато літ!
Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

18 грудня відзначатиме ювілейний день народження доцентка кафедри медичної біохімії ТНМУ, кандидат біологічних наук Оксана Іванівна ОСТРІВКА.

Вельмишановна Оксано Іванівно!
Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення біологічного факультету Львівського державного університету імені Івана Франка, трьох років роботи за фахом вчителькою середньої школи та старшою лаборанткою біохімічної лабораторії на підприємстві у стінах Тернопільського медуніверситету імені І.Я. Горбачевського Ви успішно пройшли 33-літній трудовий шлях: спочатку молодшої наукової співробітниця госпдогвірної роботи, згодом — асистентки кафедри медичної біохімії та клініко-лабораторної діагностики, а останні 13 років — доцентки кафедри медичної біохімії.

Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас як відомого науковця, досвідчену педагогиню та вихователя студентської

молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною є Ваша громадська діяльність, зокрема, як багаторічної завучки, профорга кафедри, кураторки студентських груп, заступниці голови профкому університету з роботи зі співробітниками, заступниці директора з навчальної роботи ННІ фармакології, гігієни та медичної біохімії імені М.П. Скакуна.

Ваша професійна й громадська діяльність відзначені грамотою обкому профспілки медичних працівників, грамотою та подяками ректора університету.

Ваші порядність, працелюбність, інтелігентність, жіночність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів

Бажаємо Вам, вельмишановна Оксано Іванівно, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Хай сміється доля, мов калина в лузі,
У родиннім колі, серед вірних друзів.
Хай крокують поруч вірність і кохання,
Хай здійсняться мрії і усі бажання!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

19 грудня відзначатиме ювілейний день народження інспекторка студмістечка ТНМУ Ірина Богданівна МАКАР.

Вельмишановна Ірино Богданівно!
Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення Тернопільського державного педагогічного інституту Ви пройшли успішний 27-літній трудовий шлях за фахом, а останні 12 років — у ТНМУ імені І.Я. Горбачевського працювали інспекторкою одного з важливих підрозділів нашого університету — студмістечка.

Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас як висококваліфіковану фахівчиню, вмілого вихователя студентської молоді за сумлінну працю, висо-

кий професіоналізм, зразкове виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Особливо цінуємо Ваш досвід, організаторський талант, вміння працювати з людьми.

Ваші порядність, праце-

любність, жіночність, інтелігентність, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування молодими працівниками.

Бажаємо Вам, вельмишановна Ірино Богданівно, міцного здоров'я, невичерпної енергії, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Хай злагода буде, хай буде любов,
Хай тисячу раз повторяться знов
Хороші, святкові і пам'ятні дні,
Хай сонце всміхається Вам у житті!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

АКЦІЯ

МАЛЮЙ ДЛЯ ТВАРИНОК

Студенти Тернопільського національного медичного університету завжди готові допомогти тим, хто цього потребує. Не є винятком і безпритульні тварини. Впродовж кількох днів тривав добродійний проєкт «Малюй для тваринок». Під час акції зібрали 1505,5 грн.

Кожний студент, який долучився до збору коштів для ГО «Ноїв ковчег», зміг приєднатися до створення спільного плаката, намалювавши щось за власним бажанням або ж наклеївши наліпку із зображенням тваринки. Це стало символічним засвідченням того факту, що вони взяли

участь в акції та є небайдужими до долі безпритульних тварин. Плакат і зібрані кошти передали ГО «Ноїв ковчег».

Громадська організація «Асоціація захисту безпритульних тварин «Ноїв ковчег» займається допомогою безпритульним тва-

ринам, яка полягає в захисті, харчуванні, тимчасовому притулку, лікуванні та стерилізації, а також займається пошуком домівки для них. Нині ця організація потребує фінансової допомоги.

Організатори вдячні кожному за їхні щирі та добрі серця. Якщо ви з певних причин не змогли взяти участь у проєкті, шукайте ГО «Ноїв ковчег» у соціальних мережах, зверніться до організаторів або безпосередньо до представників громадської організації та допомагайте. Тварини все ще потребують вашої підтримки.

Організаторами заходу в ТНМУ стали Ольга Оплетта та Олександр Мехедок.

Пресслужба ТНМУ

Медичні новини зі світу

ОМІСРОН УЖЕ ПОШИРЮВАВСЯ В ЄВРОПІ

Omicron, новий штам коронавірусу, позначений Всесвітньою організацією охорони здоров'я як такий, що «викликає занепокоєння», був присутній в Нідерландах до того, як були виявлені перші випадки захворювання на півдні Африки. Управління охорони здоров'я Нідерландів RIVM повідомило про випадки захворювання, що датуються 19 листопада, хоча невідомо, чи були ці люди інфіковані за межами країни. Південноафриканські вчені заявили, що відчувають, що їх карають за їхню розширену програму геномного спостереження, яка виявила цей штам і дозволила іншим країнам швидко відреагувати, але призвела до заборон на поїздки, які здебільшого спрямовані на країни південної Африки.

ДЕЯКІ ЛЮДИ МОЖУТЬ ЗАПОБІГТИ COVID-19

Дані десятків британських медичних працівників, зібрані в перші тижні пандемії, свідчать про приголомшливу можливість: деякі люди можуть вилікувати зароджувану інфекцію SARS-CoV-2 зі свого організму настільки швидко, що вона не впорається. Ці люди ніколи не мали позитивного результату на вірус і навіть не виробляють проти нього ан-

титіла. Таку стійкість можуть надати імунні гравці, які називаються Т-клітинами пам'яті — можливо, ті, що утворюються після впливу коронавірусів, які викликають застуду. Автори дослідження наполегливо застерігають, що їхні результати не показують, що люди, які хворіли на звичайну застуду, захищені від COVID-19.

БОРІТЬБА МІЖ ВАКЦИНОЮ ТА ПАТЕНТОМ MODERNA-NIH

Гарячий патентний спір між вченими біотехнологічної фірми Moderna Therapeutics та урядовими дослідниками з Національного інституту здоров'я США (NIH) демонструє складність командної роботи. Дві групи співпрацювали, аби швидко створити одну з перших у світі успішних вакцин проти COVID-19. Проте зараз ведуть боротьбу за те, чи були дослідники NIH несправедливо забрані зі списку співвинахідників основної патентної заявки.

ЯК ВИГЛЯДАЄ ЗДОРОВА ДІЄТА

Оскільки населення світу продовжує зростати, дослідники борються з питанням, що ми повинні їсти, щоб залишатися здоровими та врятувати планету. Звіт консорціуму дієтологів, екологів та інших експертів за 2019 рік рекомендував людям дотримуватися «флекситаріанської» дієти, вживаючи рослини протягом більшості днів

та іноді невелику кількість м'яса або риби. За оцінками комісії, ця дієта рятувала б життя майже 11 мільйонів людей щороку, але інші ставлять під сумнів, чи вона практична, доступна та поживна. Зараз вчені намагаються випробувати екологічно стійкі дієти в місцевих умовах, не завдаючи шкоди харчуванню та життю.

ЯК ДИТЯЧІ ЗАСТУДИ МОЖУТЬ ВПЛИНУТИ НА COVID-19

З'являються докази того, що на імунну відповідь людей з COVID-19 можуть вплинути попередні інфекції звичайної застуди. Явище було задокументовано для грипу: деякі люди краще борються із сезонним грипом, коли штам вірусу подібний до першого, з яким вони зіткнулися в дитинстві. Але якою мірою він впливає на людей з COVID-19 і чи забезпечує посилений захист, чи перешкоджає імунній відповіді — наразі незрозуміло.

ПРОБЛЕМИ ІЗ ЗОРОМ І СЛУХОМ ПРИ COVID-19

Втрата смаку та нюху є добре відомими симптомами COVID-19. Але тепер дослідження показують, що до 10% інфікованих людей також відчувають чутливість до світла й мають проблеми зі слухом. «Дані зростають. Нейронних наслідків цієї інфекції більше, ніж ми спочатку гадали», — каже молекулярний біолог Лі Герке.

Добірку підготовлено за матеріалами Nature Briefing

Вічна пам'ять

Ректорат, профком, працівники та студенти ТНМУ імені І.Я. Горбачевського глибоко сумують з приводу смерті асистента кафедри хірургії №1 з урологією та малоінвазивною хірургією імені проф. Л.Я. Ковальчука
Костянтин Анатолійовича ПОХОДУНА
та висловлюють щирі співчуття рідним і близьким покійного.

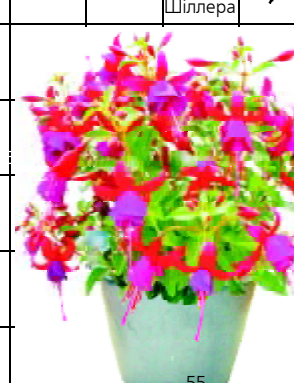
19.04.1962 – 19.11.2021

Відповіді на сканворд, вміщений у № 22, 2021 р.

- Луара. 2. Географія. 3. Етна. 4. Гагри. 5. Ундіна. 6. Руслана. 7. Негр. 8. Китай. 9. Еквадор. 10. Дуст. 11. Сирія. 12. Акр. 13. Ас. 14. Вир. 15. Таджикистан. 16. Жак. 17. Київ. 18. Айни. 19. Ар. 20. Анод. 21. Єя. 22. Ів. 23. Магеллан. 24. Аноа. 25. Адрес. 26. «Як». 27. Крит. 28. Йорк. 29. Іран. 30. Бар. 31. Дах. 32. Херсонес. 33. Босфор. 34. Дуліби. 35. Гварнері. 36. Ікар. 37. Ісус. 38. Іскір. 39. СОТ. 40. Лік. 41. Еребус. 42. Ібадан. 43. Кишлак. 44. Кекс. 45. Тахо. 46. Риф. 47. Шостка. 48. Тернопіль. 49. Ерот. 50. Ра. 51. Абакан. 52. Нарі. 53. Гус. 54. Гриб. 55. Юрта. 56. Юнга. 57. Горб. 58. Яр. 59. Го. 60. Арт. 61. Крос. 62. Рим. 63. Мандри. 64. Тир. 65. Рю. 66. Крим. 67. «Ока». 68. Бот. 69. Індекс. 70. Риба. 71. Уд. 72. Бостон. 73. Ом. 74. Дар. 75. Аз. 76. Тербовля. 77. Вік. 78. Ро. 79. Езоп. 80. Ель. 81. Км. 82. Намет. 83. Ром. 84. Бат. 85. Лор. 86. Іо. 87. Кременець.

Відповіді у наступному числі газети

СКАНВОРД

2. Релігійне свято	1. 	3. Пухлина шкіри	4. Шерстяний покриття тварин	5. Нота
↓		↓	↓	↓
		6. Скупчення транспорту	7. Доглядає дитину	8. Не проти
		↓	↓	↓
		9. Місто у Франції	10. Пристрій для лови риби	↓
		11. Природна фарба	12. Бюблінний цар	↓
		13. Кре-сало	14. Запас на чорний день	15. Поїдає вовну, хутро
		↓	↓	↓
	16. Батіг, прут	17. Порода службових собак	↓	↓
18. Видозміна, різновид	19. Канал	20. Дуст	21. Фус	
↓				
	22. 	23. 4047 м²	24. 	
		25. Кухар на кораблі		
		26. Проблема, турбота		
		27. Тарілка, що лігає		
		28. Бог мудрості в Ст. Єгипт	29. Частина крила літака	30. Кільце для веретена
		↓	↓	↓
31. Знак віднімання	32. Річка в Італії	33. Навчальне заняття		
↓	34. Набір товарів	35. Водовідвідний жолоб		
		36. Народна казка		
	37. 	38. Протинього нема прийому	39. Коштовний камінь	40. Технічна рослина
		41. Нім. фвік	42. Вир	
		43. 	44. Риба	
		45. Герой Шіллера		
		46. Виступ в стіні	47. Спадкові одиниці	48. Монтана
		↓	↓	↓
		49. Кормова частина палуби	50. Старослов. літера	51. Початок літочислення
		52. Літак		
		53. Ліп. циганка	54. Жіноче ім'я	
		55. 		
		56. Брус (морс.)		
		57. Казкова країна		
		58. Український письменник		